

კანონთა და განკარგულებათა კრებული

ამიერკავკასიის სოციალისტური ფედერაციული საბჭოთა რესპუბლიკის
მუშათა და გლეხთა მთავრობისა.

1929 წლის
აგვისტოს 16.

№ 15
განყოფილება პირველი

ა/კსფსრ სახალ. კომისართა
საბჭოს საქმეთა მმართველ-
ლობის მიერ გამოცემული.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

დადგენილებანი ამიერკავკასიის მუშათა, გლეხთა, წითელარმიელთა და წითელ-ფლოტელთა საბჭოების მე-V ყრილობისა.

- მუხ. 125. ამხ. ამბარცუმანის მოხსენების გამო—„ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების ხუთწლიანი გეგმის შესახებ“.
- „ 126. ამხ. ჰუსეინოვის მოხსენებისა და ამხანაგთა ბუნიათ-ზადეს და ა. ერზინკიანის თანამოხსენებათა გამო—„ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის საჭირო ღონისძიებათა შესახებ“.
- „ 127. ამხ. ფ. მახარაძის მოხსენების გამო—„ა/კსფსრ დარაიონების შესახებ“.
- „ 128. ამხ. დოლიძის მოხსენების გამო—„ა/კსფსრ ძირითად კანონში (კონსტიტუციაში) ცვლილებების შეტანის შესახებ“.

დადგენილებანი ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოსი.

- „ 129. ამიერკავკასიის უმაღლეს საარბიტრაჟო კომისიაში საქმეთა წარმოების წესებისათვის 581 მუხლის დამატების შესახებ, რომელი მუხლითაც გათვალისწინებულია ამიერკავკასიის უმაღლეს საარბიტრაჟო კომისიაში სახელმწიფო საწარმოთა და შერეულ სააქციო საზოგადოებათა, აგრეთვე კოაპერატიულ ორგანიზაციათა არაშემძლეობის საქმეების წარმოებისათვის სასამართლო ბაჟის გადახდევინების წესები.
- „ 130. ა/კსფსო-ისა და მასში შემავალი რესპუბლიკების სახელმწიფო ორგანოების უფლების შესახებ, რომლის ძალითაც მათ შეუძლიანთ შესცვალონ სამრეწველო მშენებლობისა და ამ მშენებლობის დაფინანსების დამტკიცებული გეგმები.
- „ 131. „საკრედიტო გეგმების შედგენისა, განხილვისა და დამტკიცების წესის თაობაზე“ გამოცემული ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1928 წ. აპრილის 19-ს დადგენილებების გაუქმების შესახებ.

დადგენილება ამიერკავკასიის მუშათა, გლეხთა, წითელ- არმიელთა და წითელფლოტელთა დეპუტატების საბჭო- ების მე-V უკილოვისა.

**125. ამხ. ამბარცუმიანის მოხსენების გამო—„ა/კსფსრ სახალხო
მეურნეობის განვითარების ხუთწლიანი გეგმის შესახებ“.**

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობამ მოისმინა ამხ. ამბარცუმიანის მოხსენება „ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების ხუთწლიანი გეგმის შესახებ“ და იგი აღნიშნავს:

1. გეგმა სისწორით გამოხატავს ამიერკავკასიის სახალხო მეურნეობის განვითარების ძირითად ხაზს,—რაიონის ინდუსტრიალიზაციას და სოფლის მეურნეობის სოციალისტურ მეურნეობად გარდაქმნას, რაც წარმართულ იქნება მსხვილი გახაზოვადობული მიწათმოქმედების შექმნის გეზით; მაქსიმალური წარმოებითი კოოპერირებისა და კოლექტივიზაციისა და საბჭოთა მეურნეობის განვითარების მეშვეობით აღნიშნული მეურნეობა უნდა დადგეს სამდროვო ტენიკის სიმაღლეზე; თანაც, ამავე დროს, უნდა გაძლიერდეს სტიმული ინდივიდუალურ უღარიბეს და საშუალო მეურნეობათა წარმატებისა და განვითარებისა და ქალაქად და სოფლად კაპიტალისტური ელემენტების ზრდის შეზღუდვისა.

2. გეგმა სისწორით განსაზღვრავს ა/კსფსრ-ის ადგილს შრომის საერთო-საკავშირო მასშტაბით განაწილების სისტემაში, როგორც ინდუსტრიალურ-აგრო-რული რაიონისას, რომლის სპეციალიზირება ემყარება:

ა) მრეწველობის დარგში—ნავთისა, სამთო, სამეტალურგო, ქიმიური (კერძოდ—ელექტროქიმიური) მრეწველობისა და მინერალური წარმოების საშენი მასალის წარმოების განვითარებას;

ბ) სოფლის მეურნეობის დარგში—ძვირფასი ტენიკური, ნოტიოვანი, სუბტროპიკული და სპეციალური კულტურებისა და აგრეთვე პროდუქტიან ცხოველთმომშენების საქმის განვითარებას, ხოლო ამ საფუძველზე მსუბუქი მრეწველობის განვითარებას;

გ) ენერგეტიკის დარგში—ჰიდრო-ელექტრო-ენერჯის წარმოების განვითარებას, როგორც რაიონის მეურნეობის მთავარი ენერგეტიკული ბაზისისა.

3. გეგმაში გადაშლილი მშენებლობის პროგრამა მრეწველობისა შეიცავს, როგორც ახალმშენებლობისა, ისე არსებულ საწარმოთა რეკონსტრუქციისა, გაფართოებისა და კაპიტალური რემონტის მრავალ ობიექტს.

მე-V ყრილობას მიაჩნია, რომ სისწორით არის ნაჩვენები მრეწველობის კაპიტალური მშენებლობის ობიექტები, განვითარების ტემპი და ძირითადი პროპორცია და აღნიშნავს, რომ ხუთი წლის დასასრულ ამიერკავკასია,—ეს ყოფილი ჩამორჩენილი კოლონიალური განაპირა ქვეყანა მეფის რუსეთისა,—ჩადგება მთელი კავშირის ინდუსტრიალური რაიონების პირველ რიგში.

რადგანაც განსაკუთრებით უაღრესი მნიშვნელობა აქვს ა/კსფსრ-ისა და კავშირის ინდუსტრიალიზაციისათვის მთელ რიგ ობიექტებს,—ყრილობა ხაზგას-

მით აღნიშნავს, რომ აუცილებლად საჭიროა დაჩქარებულ იქნეს ნაპროექტევი ღონისძიებათა განხორციელება კაპიტალური მშენებლობის ახალი ობიექტების შექმნისა და არსებული ობიექტების რეკონსტრუქციისათვის, —სახელდობრ: მეტალურგული ქარხნისა და შქესანის მადანზე, ტყვარჩელის ქვანახშირის საწარმოსი, ტყიბულის ქვანახშირის მალაროებისა, არტიკის ტუფისა, სომხეთის სპილენძის საწარმოსი, შავიქვის მრეწველობისა და ფერრო-მარგანეცის ქარხნისა; აგრეთვე საძიებლო სამუშაოთა წარმოება ფერად მეტალთა გეოლოგიური და სამრეწველო საბადოების მარაგის გამოსარკვევად ბელაქანსა, მენამანსა და გიუმუშლუნში, ისეთი ვარაუდით, რომ ხუთი წლის მეორე ნახევარში, უკეთუ გამორკვეული იქნება მარაგის საკმარისი რაოდენობა, შეიძლებოდეს თუთიას, სპილენძისა და ტყვია-ვერცხლის მადნის დამუშავების დაწყება. ასეთივე ენერგიული ძიებლობა უნდა სწარმოებდეს ქურდისტანის სანავთე და საგვარჯილე რაიონებში.

4. ელექტროფიკაციის დარგში გეგმა სავსებით ითვალისწინებს რაციონალური ენერგეტიული მეურნეობის ძირითად პრინციპებს და ელექტრომშენებლობის ცენტრს ამყარებს ძალოვან სარაიონო ჰიდროცენტრალებს—საერთო ქსელზე მუშაობისათვის დაჯგუფებით; თანაც ოპტიმალურად შეთავსებულია ჰიდროსადგურების მშენებლობისა და საირრიგაციო ნაგებობათა პროგრამა.

მე-V ყრილობა ავალებს სახალხო კომისართა საბჭოს—მიიღოს გადაწყვეტი ღონიძიებანი, რათა სავსებით უზრუნველყოფილ იქნეს:

ა) იმ სარაიონო და ადგილობრივი სადგურების მოქმედების თავის დროზე დაწყება, რომელთა აგება და დამთავრება ხუთის წლის განმავლობაში ვათვალისწინებულია გეგმით, განსაკუთრებით—რიონისა, ძორაგეთისა, ყარასახკალისა და ყანაკირის სადგურებისა;

ბ) თავის დროზე დაწყება სარაიონო ჰიდროსადგურებისა: შამხორისა, ტერტერისა და ძალოვან-მწვერვალოვანი მომწესრიგებელი ჰიდროცენტრალის აგებისა საქართველოში.

5. ყრილობა მთლად და სავსებით ადასტურებს:

ა) სოფლის მეურნეობის სოციალისტური რეკონსტრუქციის განხორციელებისათვის ნაპროექტევი გაძლიერებულ ტემპს წარმოებითი კოოპერირებისა, ინდივიდუალური საგლეხო მეურნეობის კოლექტივიზაციისა და სამინდვრე და ცხოველთმომშენების ტიპის საბჭოთა მეურნეობების მოწყობისა,—რაც განსაზოგადოებული სექტორის საყრდნობი პუნქტია სოფლად; აგრეთვე გრძელვადიანი და მოკლევადიანი კონტრაქტაციის გაშლის ტემპს;

ბ) გეგმის მიერ ვათვალისწინებულ ღონისძიებათა სისტემას—სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალთა წარმატებისათვის—სხვათა შორის, სოფლის დარობი და საშუალო მასების ინდივიდუალურ მეურნეობების,—ტერიტორიის ორგანიზაციისა (მელიორაცია, მიწათმოწყობა, განსახლება და გადასახლება), მანქანიზაციისა, ტრაქტორიზაციისა, ინდუსტრიალიზაციისა და სასოფლო ელექტროფიკაციის ხაზით, მინერალური სასუქისა და სელექციერებული თესლის შემოღებით, აგროდახმარებისა და საცდელი საქმის ორგანიზაციით, მემინდვროებაში შემოსავლიანობისა და ცხოველთმომშენების საქმეში პროდუქტიანობის გადიდებით და სხვ.

ყრილობა ავალებს ამიერკავკასიის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტსა და ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს მიიღონ ყოველი საორგანიზაციო-საწარმოო ხასიათის ღონისძიება, რაც უზრუნველყოფს ღარიბ და საშუალო მეურნეობათა წარმატებას, რაც გაუადვილებს და წახალისებს მათ მსხვილ განსაზოგადოებულ მეურნეობაზე გადასვლას, ფართო წარმოებითს კოოპერირებასა და კოლექტივიზაციას და ამით ხელს შეუწყობს სოფლად სოციალისტური სექტორის ისეთი საყრდნობი პუნქტების შექმნას, რითაც შესაძლებელი გახდება შეზღუდულ იქნეს სასოფლო-სამეურნეო წარმოებაში კულაკური და კაპიტალისტური ელემენტების ზრდა და დაძლეულ იქნეს როგორც ამ ელემენტების ბრძოლა სოციალისტური გარდამქნისათვის მისაღებ ღონისძიებათა წინააღმდეგ, ისე მათი ცდა, რათა ეს ღონისძიებანი გამოიყენონ სოფლის კულაკური და კაპიტალისტური ხაზით განვითარებისათვის.

ყრილობა ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სარაიონთაშორისო თანამშრომლობის სისტემაში ა/კსფსრ-ის სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ძირითადი ამოცანაა მაქსიმალურად განვითარებულ იქნეს ტენიკური და სპეციალური კულტურები, პირველ რიგში ბამბა, რომელსაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ამიერკავკასიისა და საკავშარო საფეიქრო მრეწველობისათვის; შემდეგ სუბტროპიკული კულტურები. ყრილობა სცნობს, რომ გეგმაში სისწორით არის გათვალისწინებული მთელი რიგი ღონისძიებები სამარცვლე მეურნეობის მაქსიმალური გაძლიერებისა, რაციონალიზაციისა და გაფართოებისათვის იქ, სადაც ეს განვითარება ხელს არ უშლის ა/კსფსრ სასოფლო მეურნეობაში ტენიკური და სპეციალური კულტურების ინტენსიურ განვითარებას.

6. ყრილობა ავალებს ამიერკავკასიის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტსა და ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს მიაქციონ თავიანთი უაღრესი ყურადღება ხუთწლიანი გეგმით ნაპროექტევე სამელიორაციო სამუშაოთა პროგრამას (მორწყვა-დაშრობა), რადგანაც ამ სამუშაოებს აქვს არა მარტო უაღრესი ტენიკურ-სოციალური სარეკონსტრუქციო მნიშვნელობა ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობისათვის, არამედ აქვს აგრეთვე დიდი მნიშვნელობა კავშირის მრეწველობისათვისაც. დაჩქარებით გადაწვეტილ უნდა იქნეს საბამზე მიწების სივრცის გასაღიდეზღად კასპიის ზღვის სანაპირო დაბლობების მასივის მორწყვისა და სუბტროპიკული კულტურების (ჩაი, ციტრუსი, კაუჩუკი, თრიმლი და კორკიმელის ხე) აღმოცენი კოლხიდის რაიონის დაბლობების დაშრობის პრობლემები, აგრეთვე არსებული სააქაურო სარწყავი ქსელის რეკონსტრუქციის პრობლემა. ყრილობას სათანადოდ მიაჩნია, რომ ხუთწლიან გეგმაში მიღებულია მსხვილი სამელიორაციო მშენებლობის გეზი, რაც მაქსიმალურად შეესაბამება სახალხო მეურნეობის განვითარების პერსპექტივებს, და იგი წინადადებას იძლევა დაჩქარებულ იქნეს საირრიგაციო სამუშაოთა გენერალური გეგმის სქემის შემუშავება.

7. ყრილობა აღნიშნავს, რომ ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობაში ტრანსპორტი სუსტი ადგილია და რომ ახლანდელ მდგომარეობაში იგი ვერ შესძლებს შესრულოს თავისი უაღრესი დანიშნულება რაიონის რეკონსტრუქციისათვის.

ყრილობა დაბეჯითებით მოითხოვს, რათა მთლად განხორციელებულ იქნეს ტრანსპორტის მშენებლობის პროგრამა—როგორც არსებული რელსიანი გზე-

ბისა და ურელსო გზების ქსელის განვითარებით, ისე ახალი, მაგისტრალური მნიშვნელობის რკინისგზებისა (შავიზღვის სანაპირო და ჯულფა-ბაქოს რკ.-გზ. გაყვანის ვადის შემოკლებით) და აგრეთვე სამრეწველო, სასოფლო-სამეურნეო და ტყე-ზიდვის დანიშნულების მქონე მისაღვი გზების გაყვანით.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს გეგმისადამიხედვით გადასვლას სრულყოფილი ტიპის გზების გაყვანაზე, ახალ საგზაო მშენებლობაზე, მექანიზირებული ტრანსპორტის გაფართოებაზე, შინაგანი წყალსავალი გზების გაუმჯობესებასა და გაგრძელებაზე და პორტების მშენებლობაზე.

ამავე დროს ყრილობა აღნიშნავს, რომ სარკინისგზო ტრანსპორტის ელექტროფიკაცია მძიმე ტემპით სწარმოებს და წინადადებას აძლევს ა/კსტსრ სახალხო კომისართა საბჭოს შეიმუშაოს გეგმა რკინისგზების ელექტროფიკაციაზე გადაყვანისათვის—პირველ რიგში სურამისა და ჯაჯურის უბნებისა.

8. ყრილობა ადასტურებს ხუთწლიანი საპერსპექტივო გეგმით გათვალისწინებულ ქალაქისა და სოფლის მშრომელი მოსახლეობის კოოპერირების ტემპს ყოველი სახის კოოპერაციის ფარგალში და მათი შემდგომი განვითარების ძირითად გეზს; აგრეთვე ყრილობას საჭიროდ მიაჩნია, რათა მეტი ყურადღება მიექცეს შინა-სარეწაო და საბინაო კოოპერაციას, რომელთა ზრდაც ჩამორჩა ორი სხვა სახის კოოპერაციის ზრდას.

9. მშენებლობის სოციალურ-კულტურული სექტორის სფეროში ყრილობას შესაბამისად მიაჩნია აღებული ძირითადი გეზი სახალხო განათლებისა, ჯანმრთელობისა და სოციალური უზრუნველყოფისათვის.

ყრილობა ადასტურებს გეგმით ნაპროექტევე ღონისძიებებს:

ა) სახალხო განათლების სფეროში—რაც უზრუნველყოფს სავალდებულო საყოველთაო დაწყებითი სწავლების შემოღებას ქალაქად, დაწყებითი სწავლების ყველასათვის ხელმიწვდენილობას სოფლად, წერა-კითხვის უკოდინარობის ლიკვიდაციას სამუშე ასაკის პირთა ძირითად მასებში და სხვა ღონისძიებას;

განსაკუთრებით ყრილობა მიაქცევს ყურადღებას მუშებისა და სპეციალისტების კვალიფიციური კადრების მომზადების პრობლემას, რისთვისაც მას საჭიროდ მიაჩნია ა/კსტსრ-ში სახალხო განათლების საქმის რეორგანიზაცია, რათა იგი შეესაბამებოდეს სახალხო მეურნეობის საჭიროებათ;

ბ) ჯანმრთელობის სფეროში—რაც უზრუნველყოფს სამედიცინო დახმარების განვითარებასა და გაფართოებას, განსაკუთრებით დაზღვეულთათვის და სოფლის მოსახლეობისათვის; სოციალურ ავადმყოფობათა წინააღმდეგ ბრძოლისათვის სანიტარულ და პროფილაქტიურ ღონისძიებათა სისტემის გაფართოებას, პირველ რიგში მალარიასთან ბრძოლისათვის; აგრეთვე—რაც უზრუნველყოფს სასანიტარო-საკურორტო საქმეს;

გ) სოციალური უზრუნველყოფის სფეროში—რაც ხელს შეუწყობს ომის ინვალიდების მაქსიმალური რიცხვის სხვადასხვა სახით უზრუნველყოფას და მოხუც გლეხთა ღარიბი ნაწილის პენსიით დაკმაყოფილებას.

10. თუმცა გეგმით ნაპროექტეგია შემოსავლის მაქსიმალური ზრდა, მაინც სახელმწიფო და ადგილობრივი ჯუშლობითი ბიუჯეტი ხუთი წლის განმავლო-

ბაში დეფიციტიანი რჩება და ამ დეფიციტს ეტყობა თანდათანობითი ზრდის ტენდენცია.

ამასთან დაკავშირებით ყრილობა ავალებს ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს იზრუნოს შემოსავლის ახალი წყაროების გამოსაძებნად, რათა გეგმით გათვალისწინებულ ღონისძიებათა დაფინანსება დაუცადებლად სწარმოებდეს.

11. საბჭოთა ყრილობა აღიარებს საგეგმო მუშაობის თვალსაჩინო მიღწევებს, რაც მაჩვენებელია წარსული პერიოდის სოციალისტური მშენებლობის ეკონომიურად განმტკიცებისა და დიდი წარმატებისა, და აღნიშნავს ამასთანავე მთელ რიგს არსებითს ნაკულლოვანებათ, რასაც განხილული გეგმა შეიცავს:

1) ზოგიერთ ნაწილში საკონტროლო ციფრები წარმოადგენს მხოლოდ კრიტიკულ ჯუმლს და რესპუბლიკანურ გეგმების შეკრებას, რაც ძირითადად ეწინააღმდეგება ამიერკავკასიის მთლიანობის პრინციპს, როგორც ერთიანი სამეურნეო რაიონისას.

2) გეგმაში არ არის გამოხატული:

ა) აზნავთის ხუთი წლის მშენებლობის პროგრამა, რაც მიუღებელია;

ბ) მომთაბარეობისა და მასთან დაკავშირებული სასაძოვრო მეურნეობის პრობლემა;

გ) საწარმოო პროცესების თვისებრივ მაჩვენებელთა პრობლემა;

დ) შრომის საკითხები და კერძოდ—ქალის შრომის საკითხი, აგრეთვე ხუთი წლის პერიოდში შვიდი საათის სამუშაო დღეზე გადასვლა;

ე) დამუშავებულ და გაზუსტებულ უნდა იქნეს შემდგომად ზოგიერთი მომენტი და ელემენტი, კერძოდ და განსაკუთრებით—სოციალურ-კულტურული მშენებლობის დაგეგმვის დარგში, განათლებისა და ჯანმრთელობის დარგში, ქალის შრომისა, ქალის სწავლებისა, კოოპერაციის კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მუშაობის საკითხებში და დედობისა და ჩვილობის დამცველ დაწესებულებათა ქსელის გაძლიერების საქმეში.

12. რადგანაც ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის ხუთწლიანი გეგმა ორგანიზული ნაწილია საკავშირო სამეურნეო მშენებლობის ხუთწლიანი გეგმისა, რომელიც წარმოადგენს ჩვენი ქვეყნის მეურნეობრივი და კულტურული ჩამორჩენილობის ლიკვიდაციის მთავარ ღერძს და სოციალიზმის მშენებლობისაკენ გადადგმულ დიდ ნაბიჯს,—ყრილობას მიაჩნია, რომ ყველა მშრომელის ძალღონე მიქცეულ უნდა იქნეს ამ გეგმის განხორციელებისათვის—თვითღირებულების შემცირებისა, შრომის ნაყოფიერების გაძლიერებისა, შრომის დისციპლინის განმტკიცებისა, ნათესი მიწების სივრცის გაფართოებისა, მოსავლიანობის გადიდებისა, გლეხობის კოლექტიურ მეურნეობებში და კოოპერაციაში ჩაბმისა, ბიუროკრატიზმთან ბრძოლისა, სახელმწიფო აპარატის ფართო მასებთან დაკავშირებისა და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო დაწესებულებათა წარმატებისა და გაუმჯობესების ხაზით.

ხუთწლიანი გეგმა იბადება ისეთ მომენტში, როდესაც მუშები და მშრომელი გლეხები გულდაგულ მიუახლოვდნენ მთელი სახალხო მეურნეობის სოციალისტურ რეკონსტრუქციას, როდესაც, განსაზოგადოებული სექტორის გაძლიე-

რებასთან დაკავშირებით, კაპიტალისტური ელემენტები განსაკუთრებულ აქტივობას იჩენენ, ხოლო კლასობრივი ბრძოლა მწვავედება.

ხუთწლიანი გეგმა თავისი მახვილით მიმართულია ამ კულაკური და ნებმანური ელემენტების ზრდის წინააღმდეგ და უმზადებს მათ საბოლოო დაღუპვას. იგი ჰრახმავს და მკიდროდ აკავშირებს ქალაქისა და სოფლის მშრომელთა რიგებს. იგი გადაიქცევა მშრომელთა მასების გაბედული შეტევის მძლავრ იარაღად კაპიტალიზმის ნაშთებისა და მისი ახალი ძალების წინააღმდეგ.

მე-V ყრილობას ურყევად სწამს მშრომელთა მასების შემომკმედი ენერჯის ზრდა და იგი მოუწოდებს მათ—ფართოდ გაშალონ დაძაბული მუშაობა ხუთწლიანი გეგმის დიდი ამოცანების გარშემო, ე. ი. უახლოესი წლების განმავლობაში სოციალიზმის მშენებლობის პროლეტარული პროგრამის გარშემო.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის
თავმჯდომარე მ. ცხაკაია.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის
მდივანი ა. შავერდოვი.

1929 წ. მაისის 11. ტფილისი.

126. ამხ. ჰუსეინოვის მოხსენებისა და ამხანაგ. ბუნიათ-ზადეს და ერზიციანის თანამოხსენებათა გამო „ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის საჭირო ღონისძიებათა შესახებ“.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობამ მოისმინა ამხ. ჰუსეინოვისა და ამხ. ამხ. ბუნიათ-ზადეს და ა. ერზიციანის თანამოხსენებანი „ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის საჭირო ღონისძიებათა შესახებ“ და იგი აღგენს:

ა. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის მდგომარეობა.

1. სოფლის მეურნეობის სფეროში საბჭოთა ხელისუფლების მიერ განხორციელებულ ღონისძიებათ შედეგად მოჰყვა ის, რომ ამ მეურნეობის საწარმოო ძალები ამჟამად არა მარტო აღდგენილია, არამედ ზოგიერთ დარგში ომის წინადროის დონე უკვე გადამეტებულია. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობაში უკვე დამთავრდა აღდგენის პერიოდი და იგი შევიდა შემდგომი განვითარების პერიოდში სოციალურ-ტექნიკური რეკონსტრუქციის ბაზისზე.

2. როგორც მარცვლეული, ისე ტექნიკური კულტურებით ნათესი მიწების სივრცე აღემატება ომის წინადროის რაოდენობას.

ამასთან ერთად, საჭიროა აღინიშნოს, რომ თანდათან ფეხს იკიდებს ახალი სანედლეულო კულტურები (კენაფი, შაქრის კარხალი) და აგრეთვე ვრცელდება ზოგიერთი ტექნიკური კულტურა ახალ რაიონებში (თამბაქო სომხეთში და ჩიბაზერბაიჯანში).

სპეციალური კულტურების სფეროში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ჩაის კულტურის უაღრეს ზრდას.

3. ცხოველთმომენების ცალკეული დარგების რაოდენობითი მაჩვენებლები ააშკარავებენ, რომ მსხვილფეხა რქოსანი საქონლისა და მეცხვარეობის რაოდენობა მიღწეულია თითქმის სრულად ომის წინადროის რაოდენობამდე. მეცხვარეობამ და მეღორეობამ უკვე გადააჭარბა ამ დონეს. მეაბრეშუმეობა უკლებლივ იზრდება, ხოლო საქართველოში უკვე გადამეტებულია ომის წინადროის დონე.

4. ყოველივე ზემოაღნიშნული გარემოების მიხედვით სოფლის მეურნეობის საერთო პროდუქციის ღირებულებამ 1928/29 წ. მიაღწია 286 მილიონ მანეთს ომის წინადროის ფასებით.

სოფლის მეურნეობის საერთო პროდუქციის ზრდასთან ერთად იზრდება აგრეთვე მისი სასაქონლო ნაწილი. სოფლის მეურნეობის ზოგიერთი უაღრესი დარგის სასაქონლო ნაწილის ზრდის ტემპი წინ უსწრებს საერთო პროდუქციის ზრდის ტემპს.

5. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალების აღდგენა და ზრდა, სხვათა შორის, ირკვევა აგრეთვე სხვადასხვა მიღწევებით სოფლის მეურნეობის ინდუსტრიალიზაციის დარგშიაც. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების პირველადი გადამუშავებისა და შენახვის საწარმოთა ფართო მშენებლობა ძლიერი ფაქტორთაგანია ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის განვითარებისა, განსაკუთრებით მისი სასაქონლო დარგების სფეროში.

6. წარსული პერიოდი ხასიათდება ამა თუ იმ მიღწევებით არა მარტო ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალთა აღდგენისა და განვითარების სფეროში, არამედ თვალსაჩინო წარმატებით მისი სოციალისტური გარდამქნის საქმეში. სოფლის მეურნეობის განსაზოგადოებული სექტორის ხვედრითი წონა თანდათან ძლიერდება; ამასთანავე, დამახასიათებელია განსაკუთრებით უკანასკნელი წლები აღნიშნული ხვედრითი წონის ზრდისა და განმტკიცების ჩქარი ტემპით.

კოლექტიურ მეურნეობათა საერთო რაოდენობა, რაც აერთიანებს 29.067 მეურნეობას, ე. ი. საგლეხო მეურნეობათა საერთო რიცხვის 3,3⁰/₀-ს, ა/კსფსრ-ში უდრის 1.334. კოლექტიური მეურნეობანი აერთიანებენ ამ ჟამად 87.170 ჰექტარ მიწას, ე. ი. კულტურული სანახების 2,1⁰/₀-ს. ამ ჟამად ა/კსფსრ-ში, ადგილობრივი მნიშვნელობის საბჭოთა მეურნეობების გარდა, არსებობს 56 საბჭოთა მეურნეობა, მათ შორის 52 ტრესტირებული მეურნეობა. ტრესტირებული საბჭოთა მეურნეობების საერთო სივრცე უდრის 44.800 ჰექტარს. მათი საერთო პროდუქციის ღირებულება, ტეხნიკურ საწარმოთა გარეშე, ორ მილიონ მანეთამდე აღწევს.

7. ა/კსფსრ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაცია (კოლექტიურ მეურნეობათა გარეშე) 1928 წ. ოქტომბრის 1-სათვის აერთიანებდა 400.000 მეურნეობას, ე. ი. ამ მეურნეობათა საერთო რაოდენობის 44⁰/₀-ს. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის ხვედრითი წონა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ბაზარზე ურყევად იზრდება. 1927/28 წელს მან მიაღწია სასაქონლო პროდუქციის 33⁰/₀-ს. ამაზე უფრო მაღლა სდგას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის ხვედრითი წონა სოფლის მეურნეობისათვის წარმოების საშუალებათა მიწოდების საქმეში. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის მთელი სისტემის გასაღება-მიწოდების ოპერაციებით

საქონლის ბრუნვამ (წმინდა) 1927/28 წელს მიაღწია 80 მილ. მან. საჭიროა, შემდეგ, აღინიშნოს ა/კსფსრ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის პრაქტიკაში გაძლიერება ახალი მეთოდებისა გლეხობასთან წარმოებითი კავშირის დაქვრისა, კერძოდ—კონტრაქტაციის მნიშვნელობის გაძლიერება. 1927/28 წ. დაკონტრაქტებული პროდუქციის ღირებულება აღწევს 50—55 მილიონ მანეთს; ამასთანავე, სოფლის მეურნეობის ზოგიერთ დარგში (ბამბა, თამბაქო, მატყლი, აბრეშუმის ჭიის პარკი) კონტრაქტაცია მოიცავს მთელ ან თითქმის მთელ სასაქონლო პროდუქციას. გასაღება-მიწოდების ოპერაციების ზრდასთან ერთად მოსჩანს აგრეთვე წარმოებითი კოოპერირების მნიშვნელობის გაძლიერებაც. სპეციალური სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატიული ამხანაგობანი, სამელიორაციო ამხანაგობანი და სამანქანო ამხანაგობანი 1928 წლის ოქტომბრის 1-თვის აერთიანებდნენ უკვე 137.000 მეურნეობას.

8. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალების საერთო ზრდასთან ერთად, უკანასკნელ წლებში, შემჩნეულია რაოდენადმე განვითარების ტემპის სინელე; ამასთანავე, ასეთი მდგომარეობა ეტყობა ისეთი უაღრესი მნიშვნელობის კულტურებსაც-კი, როგორიც არის ბამბა და თამბაქო. საჭიროა, შემდეგ, აღინიშნოს, რომ სოფლის მეურნეობის ცალკეული დარგების თვალსაჩინო რაოდენობრივ ზრდასთან ერთად (ნათესი სივრცე, ცხოველთა რიცხვი და სხვ.) თავს იჩენს თვისებრივი მაჩვენებლების რაოდენადმე სტაბილება. ცალკეული კულტურების მოსავლიანობა და აგრეთვე საქონლის პროდუქტიობა არ აღემატება ომის წინადროის დონეს, ხოლო ზოგიერთ შემთხვევაში ჩამორჩება კიდევ. ასეთი მდგომარეობის ძირითადი მიზეზი ის გარემოებაა, რომ, სააღმდგენო პერიოდის დამთავრებისას, შემდგომი დაჩქარებული განვითარება ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალებისა თვალსაჩინოდ ბრკოლდება საგლეხო მეურნეობათა ქუცმაცობისა და წვრილმანობის გამო, აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეო ტენხიკისა და კულტურის დაბალ დონეზე დგომის გამო.

სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარების პრობლემა—სოციალისტური მრეწველობის განვითარების საჭიროებათა შესაბამისად—ებჯინება ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის რეკონსტრქციის საკითხს, ცალკეულ მეურნეობათა დიდრონ მეურნეობებად გადაქცევის საკითხს; ეს საკითხი, საბჭოთა ხელისუფლების პირობებში, შეიძლება გადასწყდეს მარტოოდენ დიდი განსაზოგადოებული მეურნეობის შემქნით წარმოებითი კოოპერირებისა, კოლექტივიზაციისა და საბჭოთა მეურნეობის მშენებლობის მეშვეობით.

ბ. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის განვითარების ძირითადი გეზი.

9. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა იღებს მხედველობაში ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის ბუნებრივ-ისტორიულ და ეკონომიურ პირობებს, აგრეთვე განვითარების გზაზე მდგარი სოციალისტური მრეწველობის სანედლეულო და სასურსათო ბაზისის გაფართოების წარმატების ინტერესებს და სოფლის მშრომელი მეურნე-მოსახლეობის კეთილდღეობის წარმატების ინტერესებს და საჭიროდ სოფლის უზრუნველყოფილ იქნეს ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის შემდგომი დაჩქარე-

ბული ზრდა, იმ პირობით, რომ მან სსრკ-ის სასოფლო მეურნეობის საერთო სისტემაში განამტკიცოს და გააძლიეროს თავისი როლი, როგორც ტექნიკური და ძვირფასი კულტურებისა და სამრეწველო ცხოველმომშენების რაიონისა.

ამისდაშესაბამისად, საჭიროა განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს სანედლეულ და ძვირფასი კულტურების განვითარებას, მეტადრე ბამბას, თამბაქოს და ჩაის, აგრეთვე ცხოველმომშენების განვითარებას—მისი პროდუქციის გადიდებისა და გაუმჯობესებისა და საქონლიანობის გაუკეთესების მხრით. ამასთან ერთად საჭიროა განვითარებულ და რაციონალიზებულ იქნეს მარცვლეული მეურნეობები, როგორც ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის სისტემის უსაჭიროესი და უაღრესი მნიშვნელობის ნაწილი.

10. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღნიშნავს, რომ ა/კსფსრ პირობებში დიდი მნიშვნელობა აქვს მოსავლიანობისა და ოთხფეხი საქონლის პროდუქტიულობის გადიდების პრობლემას, რადგანაც სოფლის მეურნეობის ზოგიერთი დარგის (მარცვლეული მეურნეობა, ცხოველმომშენება) რაოდენობითი ზრდის პერსპექტივები (ნათესი სივრცე და საქონლის რიცხვი) უახლოეს წლებში შეზღუდული იქნება; რაც შეეხება მთელ რივ ტექნიკურ კულტურებს, მათი ნათესი სივრცის თვალსაჩინო ზრდა, რაც აუცილებლად საჭიროა მრეწველობისა და საქონლის საგარეო ბრუნვის ინტერესების მიხედვით, დამოკიდებულია ამ კულტურების რენტაბელობის გადიდებაზე; ხოლო ამ საკითხის გადაწყვეტა ძირითადად ფარგალში შეიძლება მარტოოდენ შრომის ნაყოფიერების გადიდებით, ე. ი. მოსავლიანობის გადიდებით.

ყველა ამ პრობლემის გადაწყვეტა მოითხოვს ბევრით და სისტემატიურ მუშაობას, რათა გაძლიერებულ და დაჩქარებულ იქნეს სოფლის მეურნეობის სოციალისტური სექტორის ზრდა; ამავე დროს ხელი უნდა შეეწყოს ინდივიდუალურ ღარიბ და საშუალო საგლეხო მეურნეობათა განვითარებასა და წარმატებას, ხოლო კულაკობის ზრდა ყოველი ღონისძიებით შეზღუდულ უნდა იქნეს.

11. სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარებისა და სოციალურ-ტექნიკური რეკონსტრუქციის ჩქარი ტემპის ფართო შესაძლებლობანი განისაზღვრება იმ მდგომარეობით, რომ სსრკ-ის სოფლის მეურნეობის—მთლიანად—სამდღგენო პერიოდის დამთავრების შედეგად გაიზარდა თვისებრივი და რაოდენობრივი რესურსები, რაც შესაძლებლობას იძლევა გამოყენებულ იქნეს საბჭოთა სისტემის უპირატესობა სოფლის მეურნეობის წარმატების ტემპის დაჩქარებისათვის ახალი ტექნიკის ბაზისზე და კოლექტიური შრომის მეშვეობით წვრილ მეურნეობათა გაერთიანების საფუძველზე.

ბ. ძირითადი ღონისძიებანი ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის.

1. საერთო ხასიათის ღონისძიებანი.

12. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის საჭირო ღონისძიებათა სისტემაში ძირითადი ადგილი უჭირავს ტერიტორიის ორგანიზაციის ღონისძიებებს, კერძოდ—მიწათმოწყობის ღონისძიებებს. ამ სფეროში უკვე თვალსაჩინო მუშაობაა გაწეული; ამ მუშაობამ მოგვცა არსებითი ეფექტი, რაც გამო-

იხატება არაშრომითი სარგებლობის მიწებისა და ზედმეტი მიწების ჩამორთმევაში და აგრეთვე მიწათსარგებლობის დეფექტების რაოდენადმე შემცირებაში.

რადგანაც სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქცია, ინტენსიფიკაცია და რაციონალიზაცია ძირითადად და აუცილებლად დამოკიდებულია სასოფლო-სამეურნეო ტერიტორიის რაციონალურ ორგანიზაციაზე, ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა საჭიროდ სთვლის:

ა) მიწათმოწყობის მაქსიმალურად დაჩქარებას—ამის თანამიმდევარი განსახლებითა და მელიორაციით, ისეთი ვარაუდით, რომ მთლად ა/კსფსრ-ში მიწათმოწყობა დამთავრებულ იქნეს 1935-36 წელზე არა უგვიანეს;

ბ) მიწათმოწყობის მეთოდების შემუშავებას, რაც უზრუნველყოფს იმას, რომ აღნიშნული მიწათმოწყობა საესებით შეესაბამებოდეს კოლექტივიზაციისა და სოფლის მეურნეობის კოოპერირების ინტერესებს; კლასიური გეზის გატარებას სოფლად და მიწათსარგებლობის დეფექტების მაქსიმალურად აღმოფხვრას;

გ) პირველ რიგში კოლექტიურ მეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების მიწათმოწყობის უზრუნველყოფას, იმ პირობით, რომ კოლექტიურ მეურნეობებში მიწათმოწყობა ჩატარებულ იქნეს ამ მეურნეობათა ორგანიზაციის წესს;

დ) სამიწათმოწყობო მუშაობის გაძლიერებას ძვირფასი და ტექნიკური კულტურების რაიონებში, აგრეთვე იმ რაიონებში, რომლებიც აგრარულად ჭარბად არიან დასახლებულნი და რომლებიც გადადიან უფრო ინტენსიური ფორმის მეურნეობაზე.

13. მაშინ, როდესაც ა/კსფსრ ზოგიერთ რაიონებში გამწვავებული მიწათნაკლებობაა, არის ისეთი, ჯერ კიდევ გამოუყენებელი ან ექსტენსიურად გამოყენებული, დიდრონ-დიდრონი სივრცის ტერიტორიები, რომლებიც მელიორაციით, მორწყვით და დაშრობით შეიძლება გადაიქცეს ინტენსიურ სასოფლო-სამეურნეო სანახებად. ამასთანავე, სათანადო რაიონების ბუნებრივი და ისტორიული პირობები შესაძლებელ ჰხდის მიწის მელიორაციის გამოყენებას ძვირფასი და ტექნიკური კულტურებისათვის. კერძოდ—საბამზე მიწების სივრცის გადიდების საკითხი პირდაპირ ებჯინება აღმოსავლეთ ამიერკავკასიის (აზერბაიჯანის სსრ) ველების სივრცეთა მორწყვის პრობლემას.

ამისდაშესაბამისად—მელიორაციის საკითხი ერთი ცენტრალური საკითხთაგანია, რომლის წარმატებით გადაწყვეტაზე დამოკიდებულია ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის განვითარების ტემპი და მიმართულება.

თვალსაჩინო წარმატების გვერდით წყალსამეურნეო მშენებლობის საქმეში იყო აგრეთვე არსებითი შეცდომებიც, წარსულში, რომლის მთავარი მიზეზი მშენებლობის არასაკმარისი გეგმიანობაა. უკანასკნელი წელიწადი ხასიათდება ამ მდგომარეობის არსებითი გაჯანსაღებით—გეგმიანობის განმტკიცებისა და გაძლიერებისა და გაწეული ხარჯების სათანადო ეფექტიანობის უზრუნველყოფის ხაზით.

რადგანაც სამელიორაციო ღონისძიებათ უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვთ სახალხო მეურნეობისათვის, საჭიროა მიღებულ უქნეს ღონისძიებანი სამელიორაციო მშენებლობის დასაჩქარებლად და ამ მშენებლობისათვის მაქსიმალური ტექნიკური და ეკონომიური ეფექტიანობის უზრუნველყოფისათვის. ამასთანავე, უახლოეს წლებში მთავარი ყურადღება ახალი მშენებლობის სფეროში უნდა მიექ-

ცეს დაწყებულ სამუშაოთა დამთავრებას და აგრეთვე ისეთ, შედარებით, წვრილ-მან სამუშაოთა განხორციელებას, რაც მოგვეცემს სამეურნეო ეფექტს ახლო მომავალში.

ახალი მშენებლობის გვერდით საჭიროა სერიოზული ყურადღება მიექცეს— თანაც მუშაობის გაძლიერებით— არსებულ სისტემათა რეკონსტრუქციას და აღდგენას, განსაკუთრებით სააქაურო სისტემებს, აგრეთვე წყალსაქანებისა, ჩარხებისა და ქიაროზების რემონტსა და მოწყობას.

ამის გარდა, უაღრესი მნიშვნელობა აქვს წყალთასარგებლობის წესიერი ორგანიზაციის უზრუნველყოფას, რადგანაც ამ საკითხის სათანადო გადაწყვეტაზე ძირითადად დამოკიდებულია ა/კსფსრ დიდრონ სასოფლო-სამეურნეო რაიონებში მოსავლიანობის გადიდებისა და, საერთოდ, მეურნეობის განვითარებისა და რაციონალიზაციის საკითხის გადაწყვეტა.

ამისდაშესაბამისად, დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს სამელიორაციო ამხანაგობათა განვითარებასა და განმტკიცებას. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს, რომ საჭიროა სრული უზრუნველყოფა კლასიური ხაზისა წყალთასარგებლობის საქმეში— მთელი რიგი შედავთების განხორციელებით ღარიბთათვის, წყლის აღმინისტრაციის სოციალური შერჩევით და ამ აღმინისტრაციის მოქმედებისათვის ფხიზელი კონტროლის გაწევით.

მთლად წყლის საკითხის მოწესრიგების უზრუნველყოფისათვის საჭიროა წყლის კოდექსის გამოცემის დაჩქარება.

რათა მიღწეულ იქნეს ყველა სამელიორაციო და წყალსამეურნეო ღონისძიებათა მაქსიმალური ეფექტიანობა, საჭიროა უზრუნველყოფილ იქნეს სრული და მჭიდრო კავშირი წყალსამეურნეო ორგანოებისა და საადგილმამულო ორგანოების მუშაობაში.

ამ საკითხისა და აგრეთვე სოფლის რაიონების სასმელი წყლის საკითხის შესწავლა და სათანადო გადაწყვეტა მიენდოს ამიერკავკასიის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს.

14. სააგარო ჭარბი მოსახლეობიანობის სიმწვავე ა/კსფსრ ზოგიერთ რაიონებში, — მაშინ, როდესაც არის შედარებით მრავალმიწიანი რაიონები და არსებობს პრესპექტივი ახალი მელიორირებული მიწების თვალსაჩინო სივრცის მიღებისა მეურნეობრივ შესაგუებლად— გადასახლების საკითხს აყენებს ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის საჭირო უაღრესი მნიშვნელობის ღონისძიებათა რიგში.

რათა გაძლიერებულ იქნეს გადასახლების ღონისძიებათა განხორციელების ტემპი, აგრეთვე უზრუნველყოფილ იქნეს ამ საქმის სათანადოდ დაყენება და არსებული დეფექტების აღმოფხვრა, — ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობას საჭიროდ მიაჩნია:

ა) გაძლიერებულ იქნეს გადასახლების საქმის უკუდაუბრუნებელი დაფინანსება — მიწათმოწყობისა, ჰიდროტექნიკურ და სხვა სამუშაოთა საქმარისად ფართო ფარგლებში ჩასატარებლად მიწის ფონდების მომზადებისათვის;

ბ) გადიდებულ იქნეს დაკრედიტების რაოდენობა ერთ გადასახლებულთა მეურნეობაზე;

გ) გაძლიერებულ იქნეს გადასახლებულთათვის სამეურნეო, მედიო-სანიტარული და სოციალურ კულტურული მომსახურების გაწევა;

დ) გაძლიერებულ იქნეს ღონისძიებანი გადასახლებულთა კოოპერირებისა და კოლექტივიზაციისათვის;

ე) გაეწიოს გადასახლებულ მეურნეობათ მიზნობრივი დაფინანსება არა მარტო გადასახლების ფონდიდან, არამედ სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო სისტემის საერთო სახსარიდან.

გადასახლების ღონისძიებათა შორის ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობას განსაკუთრებული მნიშვნელობის საკითხებად მიაჩნია მულანის დასახლებისა, სოჩის ოლქში გადასახლებისა და სომეხ-ლტოლვილთა მოწყობის საკითხები.

15. ერთ-ერთი უაღრესი მნიშვნელობის მომენტი, რაც აბრკოლებს ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის შემდგომ განვითარებას, არის არასაკმარისად უზრუნველყოფა საგლეხო მეურნეობისა წარმოების საშუალებებით, პირველ რიგში, სასოფლო-სამეურნეო მანქანებით და იარაღებით.

ასეთ პირობებში ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის მექანიზაცია გადაუდებელი პრობლემაა და მასზედ დამოკიდებულია სამიწათმოქმედო შრომის ნაყოფიერების ზრდა და სასოფლო-სამეურნეო პროცესების რაციონალიზაცია.

საჭიროა მოეწყოს და გაძლიერდეს გამჭირავებელი პუნქტები, აგრეთვე გაძლიერდეს სოფლის მოსახლეობისათვის სათანადო ინვენტარის მიწოდება, რაც უმთავრესად განაწილებულ უნდა იქნეს კოლექტიურ მეურნეობათა და ღარიბ და მცირეძალოვან საშუალო გლეხთა ჯგუფებს შორის.

ამასთანავე, გამოყენებულ უნდა იქნეს ინვენტარიზაცია, როგორც კოლექტივიზაციისა და გლეხთა საწარმოო კოოპერირებისათვის ხელის შემწყობი ღონისძიება.

სოფლის მეურნეობის ინვენტარიზაციის მაქსიმალური მეურნეობრივი ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად საჭიროა განხორციელებულ იქნეს იგი სრული გეგმიანობის წესით და სხვა იმ ღონისძიებებთან დაკავშირებით, რაც ხელს უწყობს სოფლის მეურნეობის წარმატებას. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს იმ გარემოებას, რომ სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარის ასორტიმენტი ზედმიწევნით შეესაბამებოდეს თვითეული რაიონის ბუნებრივ და ისტორიულ პირობებს.

ა/კსფსრ-ისათვის მანქანების მიწოდების უაღრესი მნიშვნელობის პრობლემა ძველი გუთნიდან კულტურულ გუთანზე გადასვლაა უახლოესი სამი წლის განმავლობაში, მთლად ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის ტრიერებით უზრუნველყოფა უახლოესი ორი წლის განმავლობაში და ტრაქტორების შემოტანის გაძლიერება.

სამანქანო-სატრაქტორო სადგურებისა და კოლონების მოწყობა უნდა შეიქნეს მშრომელ გლეხთა მეურნეობების სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარით უზრუნველყოფის ერთ-ერთ უაღრესი მნიშვნელობის ფორმად.

ზემოდ ნათქვამის გარდა, საჭიროა მაქსიმალური ყურადღება დაეთმოს არსებული სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარის სავსებით გამოყენების უზრუნველყოფას. სარემონტო სახელოსნოების ქსელის გაფართოება და გაუმჯობესება, ტექნიკური დანხარების გაძლიერება და თვისებრივი გაუმჯობესება და სხვა მთელი რიგი ღონისძიებები უნდა ხელს უწყობდეს ამ უმნიშვნელოვანეს პრობლემას.

16. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობისათვის მანქანებისა და იარაღის მიწოდების გვერდით დიდი მნიშვნელობა აქვს, საგლეხო მეურნეობრივად განმტკიცებისა და ზრდის თვალსაზრისით, მისი მუშა-საქონლით დაკმაყოფილება. ამ საკითხს უნდა მიექცეს დიდი ყურადღება და საჭიროა მუშა-საქონლით დაკმაყოფილება ჩამოჩალიბდეს ისეთ ორგანიზაციულ ფორმებში, რაც უზრუნველყოფს სახალხო მეურნეობისათვის ამ ღონისძიების მაქსიმალურ ეფექტიანობას და რაც უფრო შეესაბამება სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქციის პრობლემას.

ამ მიზნით, სხვა ღონისძიებათა გარდა, საჭიროა გაძლიერებულ იქნეს გლეხობის მუშა-საქონლით დაკმაყოფილება ნატურად.

17. ერთ-ერთი უაღრესი მნიშვნელობის ფაქტორი, რაც იწვევს როგორც მარცვლეული, ისე ტექნიკური კულტურების მცირე მოსავლიანობას, არის ა/კსფსრ უმრავლესი რაიონების ნიადაგის გამოფიტვა. ეს შედეგია მინდვრების ხანგრძლივი და არარაციონალური ექსპლოატაციისა უთესლთაბრუნვოდ და იმის გამო, რომ, მოსახლეობის შემჭიდროების მიზეზით, შეუძლებელია ნიადაგის ნაყოფიერება ბუნებრივად იქნეს აღდგენილი. ამასთან დაკავშირებით, მოსავლიანობის გადიდებისათვის საჭიროა საორგანიზაციო-სატექნიკო ღონისძიებათა შორის დიდი ადგილი უჭირავს მიწის ვაპატივების შემოღებას. ამისდამიხედვით, სააგრარო ორგანიზაციებმა სერიოზული ყურადღება უნდა მიაქციონ ნეხვისა და მწვანე სასუქის გავრცელების საკითხს. შემდეგ, საჭიროა მიღებულ იქნეს ენერგიული ღონისძიებანი მინერალური სასუქის შემოსაღებად, განსაკუთრებით ტექნიკური კულტურებისათვის (ბამბა, თამბაქო, ჩაი), აგრეთვე საჭიროა წარმოებულ იქნეს ძიებლობა სასუქი წიაღის ფენების აღოსაჩენად (დასავლეთ საქართველოში, ქუთაისის რაიონში და სხვ.).

ამ მიზნით, აღნიშნულ სფეროში სამეცნიერო საცდელი მუშაობის გაძლიერების გარდა, საჭიროა შეიქმნას საჩვენებელი უბნების ფართო ქსელი, კერძოდ — კოლექტიურ და ინდივიდუალურ საგლეხო მეურნეობებში, აგრეთვე საჭიროა სათანადო დაკრედიტების გაძლიერება.

18. საჯიშე და გაუმჯობესებული თესლის გამოყვანა და საგლეხო მეურნეობათათვის ამ თესლის მიწოდების ორგანიზაცია უაღრესი მნიშვნელობის ღონისძიებაა. მოსავლიანობის გადიდებისათვის მისაღებ ღონისძიებათა შორის.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღნიშნავს მიმდინარე წელს დაწყებული სახელმწიფო სათესლე ფონდების ორგანიზაციის უაღრეს მნიშვნელობას და აუცილებელ საჭიროებად სთვლის მეთესლეობისა და თესლის მიწოდების საქმის შემდგომ განვითარებას, განსაკუთრებით ტექნიკური და მარცვლეული კულტურების ხაზით, აგრეთვე საჯიშე თესლზე გადასვლის საქმის გაძლიერებას, იმ პირობით, რომ ძვირფას კულტურებზე გადასვლა უზრუნველყოფილ იქნეს 100 პროცენტით.

19. მოსავლიანობის გადიდების ღონისძიებათა სისტემაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს სოფლის მეურნეობის მავნებლებთან ბრძოლის გაძლიერებას.

ამისდამიხედვით, უახლოეს ხანში ერთ-ერთი უაღრესი მნიშვნელობის პრობლემაა მავნებლებთან ბრძოლის საქმის ყოველმხრივ გაფართოება, განსაკუთრებით კალიისა და გუდაფშუტის წინააღმდეგ.

საჭიროა უახლოეს წლებში უზრუნველყოფილ იქნეს საგლეხო სათესლე მასალის ძირითადი მასის დაწამლვა.

20. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღნიშნავს ამ უკანასკნელი წლების თვალსაჩინო მიღწევებს სამეცნიერო-საეკონომიკურ დაწესებულებათა ქსელის გაფართოებისა და განმტკიცების საქმეში; თანაც საჭიროდ მიაჩნია საცდელი საქმის ყოველი ღონისძიებით შემდგომი გაძლიერება და განმტკიცება და ამ მხრით რესპუბლიკებში ერთიანი სისტემის გატარება, მთელი ამ საქმის მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატების ორგანოებში კონცენტრაციით. ამასთანავე, ახალ საცდელ დაწესებულებათა მოწყობასთან ერთად, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს არსებული ქსელის მუშაობის თვისებრივ გაუმჯობესების საკითხს და ამ ქსელის საჭირო გაწყობილობით და სათანადო მაღალ კვალიფიციურ მომუშავეთა კადრით უზრუნველყოფას.

საცდელ დაწესებულებათა მუშაობისა და სოფლის მეურნეობის პრაქტიკული მშენებლობის მოთხოვნილებების მჭიდრო კავშირზე დამოკიდებულია მათ წინაშე მდგარი პრობლემების გადაწყვეტა.

ა/კსფსრ ცალკეული რაიონების ბუნებრივი და ისტორიული პირობების მრავალფეროვანობა საჭიროებს, რომ შეიქმნას ფართო ქსელი საცდელ-საჩვენებელ პუნქტებისა აგრარულ პუნქტებთან, კოლექტიურ მეურნეობებთან და ინდივიდუალურ მეურნეობებთან. ამ ღონისძიებამ, შემფარდებელი განყოფილებისა და სხვა განყოფილებათა (გამომცემლობა, გლეხთა თათბირებისა და ექსკურსების მოწყობა საცდელ დაწესებულებების დასათვალისწინებლად) ორგანიზაციასთან ერთად, უზრუნველ უნდა ჰყოს საცდელი სადგურების მიღწევათა სწრაფი გადაცემა საგლეხო მეურნეობებისათვის.

საცდელი საქმის დაფინანსების გაძლიერება ძირითადი პირობაა ყველა ზემოაღნიშნულ ღონისძიებათა წარმატებით განხორციელებისა.

21. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალების გაძლიერების პრობლემა მოითხოვს აგრარული ორგანიზაციების გაფართოებას უახლოეს წლებში. აგრარული პერსონალისა და აგრარული პუნქტების რაოდენობის ზრდის გარდა, საჭიროა, პირველ რიგში, ყურადღება მიექცეს არსებული ქსელის გაწყობილობის გაუმჯობესებას, ადგილობრივი აგრარული პერსონალის მეტრიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას და მისი კავილიფიკაციის წარმატებას.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღნიშნავს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციისა და სოფლის მეურნეობის სფეროში მომუშავე სხვა ორგანიზაციების აგრეგულტურული მოქმედების გაძლიერებას და აუცილებელ საჭიროებად სთვლის, რათა მათი მუშაობა დაკავშირებულ და შეთანხმებულ იქნეს მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატების ორგანოების მოქმედებასთან—ამ უკანასკნელი ორგანოების საერთო ხელმძღვანელობით.

სააგრარო მინიმუმის განხორციელებამ და აგრო-რწმუნებულთა ინსტიტუტის შექმნამ უაღრესი აგრეგულტურული ზედმოქმედება უნდა იქონიოს მშრომელი გლეხობის მასებზე.

22. აგრონომიული უეცობის აღმოფხვრა უაღრესი ღონისძიებათაგანია ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის. ამ პრობლემის გადაწყვეტა უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს სამი გზით:

ა) აგრონომების რიცხვის გადიდებით და მათი კვალიფიკაციის გაძლიერებით;
 ბ) სააგრონომიო დარგის მომუშავეთა რიგებში სათანადო კვალიფიკაციის პირების ჩაბმით;

გ) მშრომელი გლეხობის მასებში სააგრონომიო ცოდნის გავრცელებით და გამოცდილ გლეხთა კადრების შექმნით.

ამ პრობლემის გადასაწყვეტად ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა საჭიროდ სთვლის, რომ:

ა) გაუმჯობესებულ უნდა იქნეს როგორც დაბალი, ისე საშუალო და უმაღლესი სასოფლო-სამეურნეო განათლების დაყენების საქმე.

ბ) განხორციელებულ უნდა იქნეს აგრონომების მასსიური ხელახალი მომზადება სათანადო კურსებისა, ექსკურსიებისა, სამეცნიერო წარვლინების მოწყობით და სააგრონომიო დარგში მომუშავეთათვის სპეციალური ლიტერატურის მიწოდებით და სხვ.,

გ) გაძლიერებულ უნდა იქნეს მუშაობა სოფლის აქტივის ხელახალი მომზადებისათვის, იმ პირობით, რომ უახლოესი ორი წლის განმავლობაში, საშუალოდ, თვითეულ ორმოცდაათ მეურნეობაზე ა/კსფსრ-ში მოდიოდეს ერთი კაცი მაინც, რომელსაც გავლილი ექნებოდა ხელახალი მომზადება;

დ) გაძლიერებულ უნდა იქნეს პოპულიარული სასოფლო-სამეურნეო ლიტერატურის გამოცემა, კერძოდ—ეროვნულ უმცირესობათა ენებზე;

ე) ყოველი ღონისძიება სასოფლო-სამეურნეო განათლების სფეროში და სასოფლო-სამეურნეო ცოდნის გავრცელების საქმეში უფრო მჭიდროდ დაკავშირებულ და შეთანხმებულ უნდა იქნეს ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი რესპუბლიკების მიწათმოქმედების სახალხო კომისარიატებთან, ვიდრე აქამდე იყო.

23. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა ადასტურებს აზერბაიჯანში უმაღლესი სასოფლო-სამეურნეო განათლების საქმის განათლების სახალხო კომისარიატისათვის გადაცემას და ანდობს ამიერკავკასიის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს—წინადადება მისცეს სომხეთის სსრ-ისა და საქართველოს სსრ-ის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტებს განიხილონ საკითხი ამ რესპუბლიკებში ანალოგიური გადაწყვეტილების განხორციელების შესაძლებლობის შესახებ.

24. ა/კსფსრ მემინდვრობის რეკონსტრუქცია,—რაც შეიძლება მეტი სახნავი მიწების გამოყენებით, სათანადო თესლთაბრუნვის დამყარებით და საქონლის საკვები კულტურების თესვის დიდ ფარგლებში შემოღებით,—განსახლავს ა/კსფსრ-ში კულტურული ცხოველთმომშენების განვითარების ფართო პრესპექტივებს.

ცხოველთმომშენების პრესპექტივები მოითხოვს განსაკუთრებულ ყურადღებას იმ ბუნებრივი საკვები ბაზისის არსებობასთან დაკავშირებით, რასაც წარმოადგენენ საძოვრები და სანახირო ადგილები, რომლებსაც მთლად ა/კსფსრ ტერიტორიის 35% უჭირავთ.

ამისდამიუხედავად, ამ უმად საქონლის რაოდენობის ზრდის მთავარი დამაბრკოლებელი მიზეზი საკვები რესურსების უქონლობაა. ესევე გარემოებაა მიზეზი მეცხოველეობის მეტისმეტად მცირე პროდუქტიანობისა ა/კსფსრ-ში.

საკვები ბაზისის გაფართოების პრობლემის გადაწყვეტა უნდა მიმდინარეობდეს შემდეგი გზით:

ა) საკვები კულტურების (ნათესი ბალახეულობა, ფესვნარი და ძირკვნარი მცენარეები) სივრცის გაფართოებისა;

ბ) სასაძოვრო მეურნეობის რაციონალიზაციისა, რაც უზრუნველყოფს ა/კსფსრ ყველა რაიონის საძოვრების მასივების თანაბარ და სრულ გამოყენებას;

გ) საძოვრების მოწყობის დაჩქარებისა;

დ) საძოვრების პროდუქტიანობის გადიდებისა—სათანადო სამელიორაციო ღონისძიებათა განხორციელებით.

ე) ა/კსფსრ ფარგლების გარეშე საძოვრების გამოყენების უზრუნველყოფისა;

ვ) ზამთრის საკვების გეგმიანი დამზადების ორგანიზაციისა და ამ საკვების მეცხოველეობის მეურნეობათათვის მიწოდების გზით.

25. უკეთეს მხედველობაში მივიღებთ ქონებული საკვები მასალის რესურსებს, ძირითად გეზად მეცხოველეობის განვითარებისათვის უახლოესი წლების განმავლობაში უნდა იყოს ზრდა არა იმდენად ცხოველთა რაოდენობისა, რამდენადაც პროდუქტიანობა—კვებისა და მოვლის გაუმჯობესების მეშვეობით.

კერძოდ, ასეთივე უნდა იყოს გეზი მსხველდფხა რქოსანი საქონლის განვითარებისა.

ა/კსფსრ-ის ბუნებრივი და ისტორიული პირობებისა და აგრეთვე მემინდვრობის რეკონსტრუქციის პრობლემის მიხედვით, მესაქონლეობის (მსხვილი რქოსანი საქონლის) შემდგომი განვითარება,—რაოდენადმე მუშა-საქონლის გამრავლებასთან ერთად, უნდა მიმდინარეობდეს, უმთავრესად, სამრეწველო მეცხოველეობის ხაზით, განსაკუთრებით—სარძეო მეურნეობის ხაზით. ამ მიზნით საჭიროა მისწრაფება მეურნეობრიობის რაციონალური ფორმების დამყარებისადმი, კერძოდ—სათანადო რაიონებში ალპიური ტიპის მეურნეობათა გაუმჯობესებისა და გაფართოებისადმი.

აქამდე სარძეო მეურნეობის სფეროში წარმოებული მუშაობა თავმოყრილი იყო, უმთავრესად, პროდუქციის გადამუშავებისა და გასაღების ორგანიზაციის გარშემო. ეს მუშაობა განგრძობილ და გაფართოებულ უნდა იქნეს და საჭიროა შემდეგში, საკვები ბაზისის გაფართოებასთან ერთად, დიდი ყურადღება დაეთმოს ნახირის საჯიშე შედგენილობის გაუმჯობესებისა და საგლეხო მეურნეობაში საქონლის მოვლისა და კვების რაციონალური მეთოდების დამყარების საკითხს. მაქსიმუმში ყურადღება უნდა მიექცეს ფურების ბერწობის შემცირების საკითხს.

საგრილობელი პუნქტების ქსელის მოწყობა, პრემიების ფართოდ დარიგება ბუღების გაზრდისათვის და სათანადო ამხანაგობათა ორგანიზაცია აუცილებელი ღონისძიებაა ამ მიზნების განსახორციელებლად.

26. მეცხვარეობის სფეროში ძირითადი პრობლემა პროდუქტიანობის გადიდება და პროდუქციის თვისების გაუმჯობესებაა, რისთვისაც საჭიროა კვების პირობების გაუმჯობესება, ცხვრის გაუმჯობესება მეტიზაციით წმინდა მატყლოვან ჯიშებთან და თვისთა შორისაც, აგრეთვე მეურნეობაში საწარმოო პროცესების რაციონალიზაცია. სათანადო ღონისძიებანი შემდეგში თვალსაჩინოდ უნდა იქნენ გაფართოებულნი და გაძლიერებულნი.

მეცხვარეთა კოოპერირება და კოლექტივიზაცია, კერძოდ—კოლექტიური ბინების ორგანიზაცია,—ერთი უაღრესი საშუალებათაგანია ცხვრის მეურნეობის განვითარებისათვის.

ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის ინტენსიფიკაციასთან, კერძოდ—მელიორაციისა და ზამთრის საძოვრების შექმნის პერსპექტივებთან—დაკავშირებულია ცხვრის მეურნეობის რეკონსტრუქციის საკითხი იმ მიზნით, რათა განხორციელდეს ინტენსიფიკაცია და უზრუნველყოფილ იქნეს მაქსიმალური სახალხო-მეურნეობრივი ეფექტიანობა როგორც ახლად დამელიორირებული მიწებისა, ისე ექსტენსიური საკვები სანახებისა—ზამთრისა და ზაფხულის საძოვრების სახით.

27. მეცხენეობისა და ჯიშიანი ცხენის მოშენების საქმე ერთ-ერთი სერიოზული პრობლემაა სოფლის მეურნეობის სფეროში.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღნიშნავს მუშაობის გაძლიერებას მეცხენეობისა და ჯიშიანი ცხენის მოშენების საქმეში, კერძოდ—ჯიშიანი ცხენების რიცხვის გადიდებით და სხვ., და საჭიროდ მიაჩნია, რათა შემდეგში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს ჯიშიანი ცხენების მოშენებელ ორგანიზაციების აგრიკულტურულ მოქმედებას—საგლეხო მეურნეობაში გაუმჯობესებული ჯიშის ცხენის დამკვიდრების ხაზით.

საჭიროა აგრეთვე ყურადღება მიექცეს მეცხენეობის კოოპერაციის განვითარებას.

28. ერთი უაღრესი მნიშვნელობის ღონისძიებათაგანი სოფლის მეურნეობაში არის მომთაბარეობის საკითხის სისწორით გადაწყვეტა. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა ანდობს ამიერკავკასიის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს შეიმუშაოს სასწრაფო წესით ღონისძიებანი მომთაბარე მოსახლეობის მკვიდრი მოსახლეობის მდგომარეობაზე გადაყვანისათვის გეგმისადამიხედვით.

29. მებარეშუმეობის შემდგომი განვითარება უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს როგორც მრეწველობისა და ექსპორტის ინტერესებისათვის, ისე სოფლის მშრომელი მოსახლეობის კეთილდღეობის წარმატებისათვის.

მებარეშუმეობის შემდგომი განვითარების სერიოზული დაბრკოლება ა/კსფსრ-ში არის საკმარისი საკვების ბაზისის უქონლობა.

ასეთ პირობებში თუთის ზის ნარგავების სივრცის გაფართოება ერთი უაღრესი ღონისძიებათაგანია.

საჭიროა, შემდეგ, თვალსაჩინოდ გაძლიერებულ იქნეს აგრიკულტურული მუშაობა მებარეშუმეობის სფეროში, იმ პირობით, რომ უახლოესმა წლებმა მოგვცეს თვალსაჩინო ეფექტი აბრეშუმის ჭიის პარკის გამოსავალის გადიდებით და თვისების გაუმჯობესებით.

30. ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის ინდუსტრიალიზაცია, რომლის საორგანიზაციო-სამეურნეო ფორმა კოოპერირებული სასოფლო ინდუსტრიაა, მკვიდროდ არის დაკავშირებული მთელი სახალხო მეურნეობის ინდუსტრიალიზაციის ძირითად გეზთან.

სოფლის მეურნეობის ინდუსტრიალიზაცია, ამრიგად, უნდა გახდეს ინდივიდუალური საგლეხო მეურნეობის ორგანიზაციისა და ამ მეურნეობის კოლექტიურ შრომაზე გადასვლის ფაქტორად.

ამისდამიხედვით, ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობას საჭიროდ მიაჩნია, რათა თვალსაჩინოდ გაფართოებულ იქნეს შემდეგში სასოფლო სამეურნეო პროდუქტების პირველადი გადამუშავებისა და შენახვის საწარმოთა მშენებლობა, განსაკუთრებით—სანედლეულო, ტექნიკური და სპეციალური კულტურებისა და სარძეო მეურნეობის სფეროში.

31. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღნიშნავს, რომ თუმცა მსხვილი ელექტრომშენებლობის სფეროში გვაქვს განსაზღვრული მიღწევები, მაგრამ მაინც ჯერჯერობით ძალიან ცოტა რამ არის გაკეთებული ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის ელექტროფიკაციის დარგში.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობას მუშაობა ამ სფეროში მიაჩნია ერთ-ერთ ფრიად სერიოზულ ღონისძიებათ სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქციისათვის და იგი საჭიროდ სთვლის გაძლიერებულ იქნეს მუშაობა სოფლის მეურნეობის ელექტროფიკაციის მისაღწევად—საბჭოთა მეურნეობებისა და კოლექტიური მეურნეობების მშენებლობასა და ინდუსტრიალიზაციასთან მჭიდრო დაკავშირებით; ამასთანავე, სასოფლო-სამეურნეო მნიშვნელობის წვრილ-წვრილი სადგურების მშენებლობასთან ერთად, საჭიროა განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმოს არსებული და ამ ჟამად შენებაში მყოფი დიდ-რონი ჰიდროელექტრო დანადგამების ენერჯის სოფლის მეურნეობაში წესიერად გამოყენებას.

2. სოფლის მეურნეობის სოციალისტური სექტორი.

32. ა) ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღიარებს, რომ უკანასკნელ წლებში ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციის სფეროში გვაქვს თვალსაჩინო მიღწევები და საჭიროდ სთვლის ღონისძიებათა მიღებას კოლექტიურ მეურნეობის მშენებლობაში არსებული დეფექტების აღმოფხვრისათვის.

ერთი ძირითად დეფექტადანია—კოლექტიურ მეურნეობათა არასაკმარისი სიდიდე, რაც მათ შესაძლებლობას არ აძლევს გამოიყენონ დიდი განსაზოგადოებული მეურნეობის უპირატესობანი.

ამასთან დაკავშირებით—საჭიროა შემდეგში სერიოზიულად იქნეს დაყენებული საკითხი კოლექტიურ მეურნეობათა გადიდებისა, კერძოდ—მთელი სოფლების გაერთიანების საკითხი.

ბ) ის გარემოება, რომ კოლექტიური მეურნეობანი საკმარისად არ არიან უზრუნველყოფილნი წარმოების ძირითადი საშუალებებით, კერძოდ—სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარით და სასოფლო-სამეურნეო შენობებით, არსებითი მომენტიია, რაც აბრკოლებს კოლექტიურ მეურნეობათა სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის უფრო მაღალ დონემდე მიღწევას.

ამასთან დაკავშირებით—საჭიროა გაძლიერებულ იქნეს კოლექტიურ მეურნეობათა ინვენტარიზაცია, კერძოდ და განსაკუთრებით რთული სასოფლო-სამეურნეო მანქანებით.

გ) საჭიროა, შემდეგ, მიღებულ იქნეს ღონისძიებანი იმ სპეციალური აპარატის მაქსიმალური გადიდებისათვის, რომელიც მომსახურეობას უწევს კოლექ-

ტიურ მეურნეობათ, აგრეთვე—კოლექტიურ მეურნეობათა მშენებლობის საქმეში საადგილმამულო ორგანოებისა და სხვა დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების აგრარული პერსონალის უფრო მეტად გამოყენებისათვის, ვიდრე აქამდე იყო.

დ) საჭიროა პირველ რიგში არსებულ კოლექტიურ მეურნეობათა გაწყობასთან ერთად, შემუშავებულ იქნეს, საერთოდ, მიწათმოწყობის მეთოდები, რაც უზრუნველყოფს მიწათმოწყობის მაქსიმალურ შესაბამისობას კოლექტივიზაციასთან და საგლეხო მეურნეობათა კოოპერირებასთან.

ე) იმის გარდა, რომ დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს კოლექტიურ მეურნეობათა მარტივი ფორმების მშენებლობას, კერძოდ—შეერთებულის ძალით მიწების დამუშავებულ ამხანაგობათ, საჭიროა ამასთანავე ყოველმხრით ხელი შეეწყოს განსაზოგადოებული შრომის უფრო რთული ფორმების ორგანიზაციის და აგრეთვე იმას, რათა კოლექტიური გაერთიანების მარტივი ფორმები უფრო რთულ ფორმებად გადაიქცნენ.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობას სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია მიაჩნია ძირითად და მედგარ პრობლემად სოფლის მეურნეობის მშენებლობაში და განსაკუთრებით აღინიშნავს, რომ კოლექტიურ მეურნეობათა მშენებლობის ინტერესები მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული სოფლის მეურნეობისათვის საჭირო ყველა ღონისძიების განხორციელების დროს—გამოუკლებლივ.

33. საბჭოთა მეურნეობების მშენებლობის სფეროში ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა საჭიროდ სთვლის განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს არსებული საბჭოთა მეურნეობების განმტკიცებას და გაძლიერებას.

ის გარემოება, რომ საბჭოთა მეურნეობანი უზრუნველყოფილ არ არიან ძირითადი კაპიტალებით, ხელს უშლის ამ მეურნეობათ—გადაიქცნენ დიდ სანიმუშო სასოფლო-სამეურნეო საწარმოად.

ამისგამო, შემდეგში, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს საჭირო ძირითადი საწარმოო საშუალებებით საბჭოთა მეურნეობების უზრუნველყოფის სააკითხს. ამასთანავე, საბჭოთა ყრილობა აღნიშნავს, რომ საბჭოთა მეურნეობების რესპუბლიკანური ტრესტების თვალსაჩინო ფინანსიური დაძაბულობა აიხსნება საკუთარი ძირითადი და საბრუნავი სახსარის უქონლობით.

ამ პირობებში საჭიროა უახლოეს წელიწადშივე აღძრულ იქნეს საკითხი საბჭოთა მეურნეობების დაფინანსების გადიდების შესახებ—მათი საკუთარი (ძირითადი და საბრუნავი) კაპიტალების გასაძლიერებლად.

არსებული საბჭოთა მეურნეობების განმტკიცებასა და გაძლიერებასთან ერთად საჭიროა გაფართოებულ იქნეს მუშაობა ახალი საბჭოთა მეურნეობების მოსაწყობად; ამასთანავე, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს ახლად შესაგუებელ რაიონებს და იმ რაიონებს, სადაც ტენზიკური და ძვირფასი კულტურების ზრდა დაჩქარებულ უნდა იქნეს.

ახალი საბჭოთა მეურნეობების მშენებლობის სფეროში შემჩნეული ზოგიერთი დეფექტის აღმოსაფხვრელად საჭიროა შემდეგში უზრუნველყოფილ იქნეს გეგმიანობა ამ საქმისა და აღიკრძალოს ახალი საბჭოთა მეურნეობების მოწყობის დაწყება, ვიდრე სათანადო ფინანსიური ბაზისი და დაწვრილებით დამუშავებული საორგანიზაციო გეგმები არ იქნება ამისთვის.

როგორც ახალი საბჭოთა მეურნეობების მშენებლობების სფეროში, ისე არსებული მეურნეობის განმტკიცების დარგში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს მეცხოველეობისა და მემინდვრეობის ხასიათის საბჭოთა მეურნეობებს, რომლებიც ყველაზე ცოტაა, სუსტია და რომელთა აგრიკულტურული ეფექტიანობა მეტის-მეტად ნაკლებია.

საბჭოთა მეურნეობების მეურნეობრივად განმტკიცებასთან ერთად საჭიროა თვალსაჩინოდ გაძლიერებულ იქნეს მათი როლი რეკონსტრუქციული ზედმოქმედებისა საგლეხო მეურნეობებზე—საბჭოთა მეურნეობის მოქმედების გაფართოებით სოფლის მოსახლეობისათვის გაუმჯობესებული თესლეულისა, საჯიშე და საწარგი მასალის მიწოდების საქმეში და აგრეთვე საგლეხო პროდუქციის გადამუშავების დარგში.

ჯეროვანი ყურადღება უნდა დაეთმოს, განსაკუთრებით მემინდვრეობის რაიონებში, საბჭოთა მეურნეობების ინვენტარის საგლეხო მეურნეობებში გამოყენების საკითხს, კერძოდ—საჭიროა შესწავლილ იქნეს საბჭოთა მეურნეობებთან სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების მოწყობის საკითხი.

34. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის განვითარება და გაძლიერება მიაჩნია ერთ-ერთ უაღრეს ღონისძიებად ა/კსტსრ სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალების განვითარებისათვის და საგლეხო მეურნეობათა კოლექტივიზაციის გაძლიერებისათვის და, ამისგამო, ყრილობა საჭიროდ სთვლის, რათა განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის ყველა ფორმის განვითარებას.

საჭიროა შემდგომი გაძლიერება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის როლისა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ბაზარზე და გლეხობისათვის წარმოების საშუალებათა მიწოდების საქმეში; ამასთანავე, ყოველი ღონისძიებით გაძლიერებულ უნდა იქნეს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების კონტრაქტაციის როლი, იმ პირობით, რომ კანტრაქტაციამ უახლოეს მომავალში მოიცვას სოფლის მეურნეობის სასაქონლო პროდუქციის ძირითადი მასლა.

აუცილებლად საჭიროა კონტრაქტაციის აგრიკულტურული მნიშვნელობის შემდგომი გაძლიერება.

ამ მიზნით საჭიროა უზრუნველყოფილ იქნეს კონტრაქტაციის ღონისძიებათა დაკავშირება მთლად სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის საჭირო ღონისძიებებთან.

კოოპერაციის გასაღება-მიწოდების ოპერაციების ზრდასთან ერთად საჭიროა შემდგომი გაძლიერება სოფლის მეურნე-მოსახლეობის საწარმოო დაკრედიტებისა, რის ორგანიზაციასაც ყოველი ღონისძიებით ხელი უნდა შეეწყოს.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის განვითარება უნდა მიმდინარეობდეს არა მარტო საგლეხო მეურნეობათა კოოპერაციაში თავმოყრის გაფართოების ხაზით, არამედ მეურნეობრივად და ფინანსებრივად შინაგანი გაძლიერების ხაზით.

ამის ძირითადი პირობა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის საკუთარი სახსარის გადიდებაა; ამასთანავე, ამ საკითხის გადაწყვეტა უნდა მოხდეს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტით დაფინანსების გაძლიერებით, ისე მოსახლეობის საკუთარი სახსრის მიზიდულობით.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის მთელ მუშაობაში, როგორც წარმოებითი კოოპერირების გეზით, ისე მთლად დანარჩენი მუშაობის გეზით, თანამიმდევრობით და მტკიცედ გატარებულ უნდა იქნეს კლასიური ხაზი.

3. სატყეო მეურნეობა.

35. სატყეო მეურნეობის რაციონალიზაციას დიდი მნიშვნელობა აქვს, რადგანაც ა/კსფსრ-ის ტყეები მდიდარია ძვირფასი ჯიშის ხეებით.

ამასთანავე, ტყეების დაცვა—მათი რაციონალური ექსპლოატაციის უზრუნველყოფით—აუცილებლად საჭიროა, რამდენადაც ა/კსფსრ ტყეების მომეტებული ნაწილი დაცვითი ხასიათის ტყეებია.

მოსაჭრელი ტყის გაცემის თანდათანობით გადიდებას შედეგად მოჰყვება ა/კსფსრ სატყეო შემოსავლის წლითი-წლობით ზრდა.

მაგრამ უნდა აღინიშნოს, რომ შესაძლებლობასთან შედარებით სატყეო შემოსავლის მიღწეული რაოდენობა საკმარისი არ არის.

სატყეო მეურნეობის გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად და შემოსავლიანობის გასაზრდებლად საჭიროა გაძლიერებულ იქნეს კაპიტალების მოთავსება სატყეო მეურნეობაში, და აგრეთვე ტყეების დაცვა.

სატყეო მეურნეობისათვის საჭირო ცალკულ ღონისძიებათა მიხედვით—ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა საჭიროდ სთვლის:

ა) ტყის მოწყობის სამუშაოთა განხორციელების დაჩქარებას;

ბ) ტყის კულტურისა და ტყის აღდგენისათვის საჭირო სამუშაოთა თვალსაჩინოდ გაფართოებას;

გ) ტყეების დაცვის გაძლიერებასა და გაუმჯობესებას—სატყეო ადმინისტრაციის რაოდენობის გადიდებით, კერძოდ, და განსაკუთრებით—ტყის მცველებისა, და მათი მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებით;

დ) საქონლის ძოვებისაგან ტყეების განთავისუფლებას.

4. სოფლის მეურნეობის დაფინანსება.

36. ძირითადი პირობა სოფლის მეურნეობის წარმატებისათვის საჭირო ღონისძიებათა განხორციელებისა, რაც უზრუნველყოფს საწარმოო ძალების მიღწეულ ღონეს, არის სოფლის მეურნეობის საკმარისად და სისწორით დაფინანსება ყოველი წყაროს სფეროში.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღიარებს, რომ სოფლის მეურნეობის დაფინანსება—დაფინანსების ყოველი წყაროს სფეროში—გაძლიერებულია, განსაკუთრებით უკანასკნელ წლებში. რათა უზრუნველყოფილ იქნეს ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალების განვითარების გათვალისწინებულ ტემპამდე მიღწევა, ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა საჭიროდ სთვლის გაძლიერებულ იქნეს სოფლის მეურნეობის შემდგომი დაფინანსება.

სასოფლო-სამეურნეო კრედიტის სისტემის სფეროში საბჭოთა ყრილობა აღნიშნავს მის თვალსაჩინოდ გაძლიერებასა და განმტკიცებას.

აღსანიშნავია აგრეთვე მიღწევები სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობათა სოციალური შედგენილობისა და კრედიტების სოციალური წარმატვის სფეროში. ხოლო, ამასთან ერთად, უნდა აღინიშნოს დეფექტებიც, რის აღმოფხვრისათვისაც საჭიროა:

ა) მიღებულ იქნეს ღონისძიებანი, რათა სოფლის მეურნეობის მთელი დაკრედიტება დაკავშირებულ იყოს სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქციის გეგმასთან და მას ჰქონდეს მტკიცე გეგმური ხასიათი;

ბ) აღებულ იქნეს მტკიცე კურსი—კრედიტების საერთო თანხიდან პირველ რიგში ღარიბ და საშუალო მეურნეობათა დაკრედიტების ნაწილის მაქსიმალურად გადიდებისა და აგრეთვე ყველა კრედიტის სასოფლო-სამეურნეო კრედიტის სისტემის მეშვეობით გატარებისა;

გ) ჯეროვან სიმაღლეზე იქნეს დაყენებული საკრედიტო ამხანაგობათა წევრების სოციალურ-ქონებრივი ჯგუფობითი შედგენილობის დინამიკისა და მათ შორის კრედიტების განაწილების აღნუსხვა და შესწავლა;

დ) მტკიცე თვალყურისდევნება კრედიტების თავის დროზე წარმართვისა და მიზნობრივი გამოყენებისათვის.

სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო სისტემის მუშაობის შემდგომი გაშლისა და განმტკიცებისათვის საჭიროა გაძლიერებულ იქნეს მისი ძირითადი კაპიტალების დაფინანსება, განსაკუთრებით ქვედა საფეხურებისა და რესპუბლიკანური ბანკების ხაზით და აგრეთვე მიღებულ იქნეს ღონისძიებანი მოსახლეობის სახსართა მაქსიმალური მიზიდულობისათვის.

37. ამასთან ერთად ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა წინადადებას იძლევა—მიღებულ იქნეს ყოველი ღონისძიება სასოფლო-სამეურნეო კრედიტის სისტემისათვის გატანილ სესხთა დასაბრუნებლად და გაძლიერებულ იქნეს ბრძოლა სესხთა ვადაზე შეუტანლობასთან.

ბ. სასოფლო-სამეურნეო გადასახადი.

38. ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ა/კსფსრ სოფლის მეურნეობის განვითარებისა და რეკონსტრუქციის გათვალისწინებული ტემპი შეიძლება მიღწეულ იქნეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, ეკეთუ სოფლის მეურნეობის წარმატებისა და სოციალისტურ მეურნეობად გარდაქმნის ინტერესები მხედველობაში იქნება მიღებული სახალხო მეურნეობის სფეროში ყველა სახელმწიფოებრივი ხასიათის ღონისძიებათა მთელი სისტემის განხორციელების დროს (დაფინანსება, სახელმწიფო დაზღვევა, რკინის გზის ტარიფები და სხვ.)

კერძოდ—უაღრესი მნიშვნელობა აქვს სწორ საგადასახადო პოლიტიკას სოფლად.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობა აღნიშნავს, რომ სასოფლო-სამეურნეო გადასახადის ახალი კანონი, — რომლითაც გათვალისწინებულია, ღარიბ მეურნეობათა განთავისუფლების გარდა, საგადასახადო სიმძიმის თვალსაჩინოდ შემსუბუქება სოფლის საშუალო ჯგუფებისათვის და ფართო შეღავათები აგრი-

კულტურულ გაუმჯობესებათა განმახორციელებელ მეურნეობათათვის, სამაგიეროდ, დაბეგვრის სიმძიმის გაძლიერება კულაკთათვის,—წარმოადგენს ა/კფსრ-ის სოფლის მეურნეობის საწარმოო ძალების განვითარების არსებით დამაჩქარებელ ფაქტორს.

ახალი კანონის ურყევად განხორციელება და აგრეთვე მისი მნიშვნელობის ფართო აღსნა-განმარტება უნდა შეადგენდეს სოფლად მუშაობის ერთ-ერთ უაღრეს მორიგ პრობლემას.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის
თავმჯდომარე მ. ცხაკაია.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის
მდივანი ა. შავერდოვი.

1929 წ. მაისის 11.

127. ამხ. ფ. მახარაძის მოხსენების გამო—„ა/კფსრ-ის დარაიონების შესახებ“

ამიერკავკასიის მუშათა, გლეხთა, წითელარმიელთა და წითელფლოტელთა დეპუტატების საბჭოების მე-V ყრილობამ მოისმინა ამხ. ფ. მახარაძის მოხსენება „ა/კფსრ დარაიონების შესახებ“ და იგი ადგენს:

1. ა/კფსრ-ის სახალხო მეურნეობის რაც შეიძლება უკეთ მოწყობისათვის, ქალაქისა და სოფლის მშრომელთა სხვადასხვა საჭიროებისა და მოთხოვნილების წარმატებით დაკმაყოფილებისათვის, აგრეთვე ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციის ტემპის უფრო გაძლიერებისა და სოფლის მეურნეობის სოციალისტურ საფუძველზე რევონსტრუქციისათვის—საჭიროდ იქნეს ცნობილი ა/კფსრ შედგენილობაში შემავალი რესპუბლიკების ახალი ადმინისტრაციულ-ტერიტორიალური დარაიონების საქმის დაწყება.

2. ა/კფსრ შედგენილობაში შემავალი რესპუბლიკების დარაიონება ჩატარებულ იქნეს სამსაფეხურიანი ადმინისტრაციული დაყოფის სისტემის მიხედვით: ოლქი—რაიონი—სოფლის საბჭო.

3. რადგანაც დარაიონების საფუძველი ეკონომიური პრინციპია, გამოყოფილმა ოლქმა უნდა მოიცვას ისეთი რაიონები, რომლებსაც აქვთ ამჟამად ან საპერსპექტივოდ ეკონომიური ფაქტორების განსაზღვრული კომპლექსი, რასაც შეუძლიან შექმნას ცოტად თუ ბევრად ძალოვანი წარმოება მრეწველობისა თუ სოფლის მეურნეობის ამა თუ იმ დარგის ბაზისზე; ამასთანავე, საოლქო ცენტრი უნდა იყოს იმ ადგილას, სადაც არსებობს სამრეწველო პუნქტი ან სადაც, უკეთეს შემთხვევაში, შეიძლება შეიქმნას ასეთი პუნქტი ახლო მომავალში.

4. ა/კფსრ ბუნებრივი და ისტორიული პირობებისა, მასში მოხინაღრე ეროვნულ უმცირესობათა ინტერესებისა, ამათუიმ ტერიტორიის სატრანსპორტო კავშირგაბმულობის საკითხებისა და მშრომელთა მასსებთან ხელისუფლების დაახლოვების ინტერესების მიხედვით—საჭიროდ იქნეს ცნობილი, რომ დარაი-

ონების ჩატარების დროს მიღწეულ იყოს, რამდენადაც-კი შეიძლება, საოლქო ერთეულების განმტკიცება, რაც აუცილებელი პირობაა მეურნეობის რაციონალურად მოწყობისა და მშრომელთა სოციალურ-კულტურული ცხოვრებისა.

5. რადგანაც დარაიონება დამყარებულია ცენტრსა და ადგილებს შორის შრომის განაწილების პრინციპზე, საჭიროდ იქნეს მიჩნეული, რათა საოლქო და სარაიონო აღმასრულებელი კომიტეტებისა და სასოფლო საბჭოებისათვის შესაძლევად დებულებებში განსაზღვრულ იქნეს რაც შეიძლება ფართო ფარგალი მათი მოქმედებისა; ამასთანავე საოლქო აღმასრულებელ კომიტეტებს მიენიჭებათ სათანადო უფლებები და ფუნქციები ცენტრალური ორგანოების (ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტებისა და სახალხო კომისართა საბჭოების) ფარგალიდან, ხოლო სარაიონო აღმასრულებელ კომიტეტებს გადაეცემათ გაუქმებული სამაზრო აღმასრულებელი კომიტეტის უფლებათა ნაწილი.

6. რადგანაც აუცილებელია ახლად დაარსებული ადმინისტრაციული ერთეულებისათვის საღი და მყარი ფინანსიურ-მატერიალური ბაზისის შექმნა, საჭიროდ იქნეს ცნობილი სათანადო ღონისძიებათა განხორციელება საოლქო და სარაიონო აღმასრულებელი კომიტეტების ბიუჯეტების განსამტკიცებლად და სასოფლო საბჭოებისათვის საბიუჯეტო უფლებების მისანიჭებლად; ამასთანავე, სასოფლო საბჭოებს აღნიშნული უფლებანი ეძლევათ თანდათანობითი წესით, თვითეული მათგანის ძალოვნების მიხედვით; თანაც შემდეგში მიღებულ უნდა იქნეს გადამწყვეტი ღონისძიება ყველაგან სასოფლო საბჭოების ბიუჯეტების შემოსაღებად.

7. ყრილობა შესაძლებლად სცნობს, რომ ავტონომიური ნაციონალური შენაერთები შევიდნენ ახლად შექმნილ, მეურნეობრივად მათთვის მონათესავე ადმინისტრაციულ ერთეულებში და იგი საჭიროდ სთვლის, რათა აღნიშნული საკითხის კონკრეტული გადაწყვეტა თვითეულ ცალკე შემთხვევაში მოხდეს თვით ავტონომიური შენაერთებისა და ა/კსუსრ შედგენილობაში შემავალი სათანადო რესპუბლიკების შეთანხმების საფუძველზე, მათი ტერიტორიალური საზღვრებისა და უმაღლესი ორგანოების მიერ დაკანონებული მათივე პოლიტიკური უფლებებისა და კომპეტენციის შენარჩუნებით.

8. საჭიროდ იქნეს ცნობილი, რათა დარაიონება რესპუბლიკებში სწარმოებდეს ისეთი ანგარიშით, რომ იგი დამთავრდეს 1930 წ. ოქტომბრის 1-ის.

9. საერთო ხელმძღვანელობა დარაიონების ჩატარებისათვის ზემოაღნიშნული პრინციპების საფუძველზე დაეკისროს ამიერკავკასიის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის

თავმჯდომარე მ. ცხაკაია.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის

მდივანი ა. შავერდოვი.

1929 წ. მაისის 11. ტფილისი.

128. ამხ. დოლიძის მოხსენების გამო- „ა/კსფსრ ძირითად კანონში (კონსტიტუციაში) ცვლილებების შეტანის შესახებ“.

ამიერკავკასიის მუშათა, გლეხთა, წითელარმიელთა და წითელფლოტელთა დეპუტატების საბჭოების მე-V ყრილობამ მოისმინა ამხ. დოლიძის მოხსენება „ა/კსფსრ ძირითად კანონში (კონსტიტუციაში) ცვლილებების შეტანის შესახებ“ და იგი აღგენს: ა/კსფსრ ძირითადი კანონის (კონსტიტუციის) 13, 22, 35, 37, 51 და 52 მუხლები მიღებულ იქნეს შემდეგი რედაქციით:

„ა) მუხ. 13. ამიერკავკასიის საბჭოთა ყრილობა აარჩევს ამიერკავკასიის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს საბჭოთა ყრილობის მიერ განსაზღვრული წევრთა და კანდიდატთა რაოდენობით.

ბ) მუხ. 22. ამიერკავკასიის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი აარჩევს ამიერკავკასიის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმს ოცდაცხრა წევრის შედგენილობით, მათ შორის სამს თავმჯდომარეს—ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი რესპუბლიკების რიცხვისამებრ, მდივნებს და პრეზიდიუმის წევრთა ცამეტ კანდიდატს.

გ) მუხ. 35. ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭო არის ამიერკავკასიის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანო, რომელსაც მოაწყობს ამიერკავკასიის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი შემდეგი შედგენილობით: სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილენი, ფინანსთა სახალხო კომისარი, ვაჭრობის სახალხო კომისარი, მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი, შრომის სახალხო კომისარი, სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე, კონტრ-რევოლუციასთან, სპეკულიაციასთან და თანამდებობრივ დანაშაულთან ბრძოლის ამიერკავკასიის სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველოს თავმჯდომარე, ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს მმართველი და აგრეთვე—სათათბირო თუ გადამწყვეტი ხმის უფლებით, ამიერკავკასიის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის გადამწყვეტილებისამებრ,— სსრკ-ის გარეშე საქმეთა, სამხედრო და საზღვაო საქმეთა, გზათა და ფოსტა-ტელეგრაფის სახალხო კომისარიატების რწმუნებულნი.

დ) მუხ. 37. ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოსთან მოეწყობა უმაღლესი ეკონომიური საბჭო, როგორც ორგანო, რომელიც წარმართავს ა/კსფსრ ეკონომიურ პოლიტიკას და ხელმძღვანელობას გაუწევს რესპუბლიკანურ ეკონომიურ საბჭოებს.

ე) მუხ. 51. ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი რესპუბლიკების ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტები მოაწყობენ თავიანთ განმკარგულებელ ორგანოებს—სახალხო კომისართა საბჭოებს—შემდეგი შედგენილობით: სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის მოადგილენი, სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე, მიწათმოქმედების სახალხო კომისარი, შრომის სახალხო კომისარი, შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარი იუსტიციის სახალხო კომისარი, მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი, განათლების

სახალხო კომისარი, ჯანმრთელობის სახალხო კომისარი, სოციალური უზრუნველყოფის სახალხო კომისარი, ფინანსთა სახალხო კომისარი, ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს მმართველი და აგრეთვე—სათათბირო თუ გადამწყვეტი ხმის უფლებით, ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტების პრეზიდიუმების დადგენილებისამებრ—ა/კსფსრ ვაჭრობის სახალხო კომისარიატის რწმუნებული.

ვ) მუხ. 52. სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოები, შრომისა, მუშათა და გლეხთა ინსპექციისა და ფინანსთა სახალხო კომისარიატები და ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოები, ემორჩილებიან-რა ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი რესპუბლიკების ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტებსა და სახალხო კომისართა საბჭოებს,—განახორციელებენ თავიანთი მოქმედებით ა/კსფსრ სათანადო სახალხო კომისარიატების დირექტივებს.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის
თავმჯდომარე მ. ცხაკაია.

ამიერკავკასიის საბჭოთა მე-V ყრილობის
მიღვანი ა. შავერდვი.

1929 წ. მაისის 11. ტფილისი.

დადგენილება № 146 ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოსი.

129. ამიერკავკასიის უმაღლეს საარბიტრაჟო კომისიაში საქმეთა წარმოების წესებისათვის 58¹ მუხლის დამატების შესახებ, რომელი მუხლითაც გათვალისწინებულია ამიერკავკასიის უმაღლეს საარბიტრაჟო კომისიაში სახელმწიფო საწარმოთა და შერეულ სააქციო საზოგადოებათა, აგრეთვე კოოპერატიულ ორგანიზაციათა არაშემძლეობის საქმეთა წარმოებისათვის სასამართლო ბაჟის გადახდევინების წესები.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

ამიერკავკასიის უმაღლეს საარბიტრაჟო კომისიაში საქმეთა წარმოების წესებს (ა/კსფსრ კან. კრ. 1928 წ. მე-11 №-რი, მუხ. 122) დაემატოს 58¹ მუხლი შემდეგი შინაარსისა:

„58¹. სახელმწიფო საწარმოთა და შერეულ სააქციო საზოგადოებათა, აგრეთვე კოოპერატიულ ორგანიზაციათა არაშემძლეობის საქმეთა წარმოებისათვის საარბიტრაჟო კომისიები სასამართლო ბაჟს ახდევინებენ შემდეგი წესით და რაოდენობით:

ა) აღნიშნულ საწარმოთა არაშემძღვობის შესახებ საქმის აღძვრისათვის ათი მან.;

ბ) საარბიტრაჟო კომისიის მიერ საწარმოს არაშემძღვლედ ცნობისა თუ არცნობის შესახებ გამოტანილი დადგენილების განსაჩივრებისათვის—ხუთი მან.;

გ) მორიგების დამტკიცების თაობაზე განცხადების შეტანისათვის—ათი მ.;

დ) მორიგების ბათილად ცნობის თაობაზე სარჩელის აღძვრისათვის—ათი მან.;

ე) საწარმოს სახელით, მისი არაშემძღვლედ აღიარებამდე, ჩადენილი მოქმედების ბათილად ცნობის შესახებ სალიკვიდაციო კომისიის მიერ სარჩელის აღძვრისათვის—სარჩელის ფასის ერთი პროცენტის რაოდენობით; ასეთ შემთხვევაში სასამართლო ბაჟის გადახდევინება გადაიდება სალიკვიდაციო ქონების კრედიტორებს შორის განაწილებამდე;

ვ) საწარმოს სახელით, მისი არაშემძღვლედ აღიარებამდე, ჩადენილი მოქმედების ბათილად ცნობის შესახებ კრედიტორის მიერ სარჩელის აღძვრისათვის—ერთი პროცენტის რაოდენობით; ასეთ შემთხვევაში სასამართლო ბაჟის გადახდევინება შეიძლება გადაიდოს; ამასთანავე, უკეთუ ბაჟის გადახდა დაეკისრება მოპასუხეს, მოსარჩელეს მიერ გადახდილი ბაჟი დაებრუნება მასვე ამ საქმეზე გადახდევინებული თანხებიდან;

ზ) სალიკვიდაციო კომისიის წინააღმდეგ კრედიტორის მიერ მისი პრეტენზიის აღიარებული პრეტენზიების რაცხვისათვის მიკუთვნების თაობაზე სარჩელის აღძვრისათვის—სარჩელის ფასის ნახევარპროცენტის რაოდენობით;

თ) კრედიტორის მიერ მისი პრეტენზიის ამათუიმ კატეგორიისათვის არასისწორით მიკუთვნების გამო სალიკვიდაციო კომისიის მოქმედების განსაჩივრებისათვის—ათი მან.

ი) იმ პრეტენზიას, რომელიც შეეხება ძალაში შესულ სასამართლო გადაწყვეტილებას, აგრეთვე იმ პრეტენზიებს, რაც დაკმაყოფილებულ უნდა იქნეს უდავო წესით ან რაც განთავისუფლებულია სასამართლო ბაჟისაგან, ეს ბაჟი არ გადაჰხდება“.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს

თავმჯდომარე შ. ელიავა.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს

საქმეთა მმართველი ნ. ბახტაძე.

1929 წ. ივლისის 11. ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 147 ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოსი.

130. ა/კსფსრ-ისა და მასში შემავალი რესპუბლიკების სახელმწიფო ორგანოების უფლების შესახებ, რომლის ძალითაც მათ შეუძლიანთ შესცვალონ სამრეწველო მშენებლობისა და მისი დაფინანსების დამტკიცებული გეგმები.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

ა/კსფსრ სახელმწიფო საწარმოთა და დაწესებულებათა მიერ მრეწველობის კაპიტალური სამუშაოებისა და მათი დაფინანსების სათანადოდ დამტკიცებული გეგმების შესრულების დროს შესაძლებლად იქნეს მიჩნეული ამ გეგმიებიდან გადახრა მარტოდენ იმ ფარგლებში, რაც განსაზღვრულია ქვემოაღნიშნული დებულებებით:

1. ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი სათანადო რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს ქვემდებარე თვითეული ტრესტის შიგნითვე აღნიშნული გეგმების შეცვლა—კაპიტალური სამუშაოების ცალკეული ობიექტებისათვის დანიშნული თანხების გადანაცვლებით—შეიძლება მოხდეს დასახელებული სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს ნებართვით იმ პირობით, რომ:

ა) ყოველი ცალკეული საწარმოს ან დაწესებულებისათვის გეგმით დანიშნული თანხები გადიდებულ თუ შემცირებულ იქნეს არა უმეტეს, ვიდრე ათი პროცენტით;

ბ) მთლად ტრესტისათვის გეგმით დანიშნული თანხების ცალკეული ჯამები სამუშაოების ცალკეული ჯგუფების მიხედვით, როგორც არის: ახალმშენებლობა, გაფართოება, რეკონსტრუქცია, კაპიტალური რემონტი და ბინათ-მშენებლობა—შეიცვალოს ამა თუ იმ მხრით აგრეთვე არა უმეტეს, ვიდრე ათი პროცენტით.

2. ზემოდ დასახელებული გეგმების შეცვლა—ცალკეული ტრესტის შიგნითვე თანხების გადანაცვლებით—1-ლი მუხლის „ა“ და „ბ“ პუნქტებში აღნიშნულ ათ პროცენტზე ზედმეტად, აგრეთვე გადნაწილება ტრესტებს შორის მრეწველობის ცალკეული დარგის ფარგლებში გეგმებით დანიშნული თანხებისა შეუძლიან მოახდინოს ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი სათანადო რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს ნებართვით, რაც შეთანხმებულ უნდა იქნეს ა/კსფსრ ფინანსთა სახალხო კომისარიატთან, იმ პირობით, რომ გეგმით დანიშნული თანხები გადიდებულ თუ შემცირებულ იქნეს არა უმეტეს, ვიდრე ხუთმეტი პროცენტით.

3. აღნიშნული გეგმების შეცვლა—თანხების გადანაცვლებით მრეწველობის ცალკეულ დარგთა შორის—მთლად ა/კსფსრ-ში შეუძლიან მოახდინოს ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს, ა/კსფსრ ფინანსთა სახალხო კომისა-

რიატთან შეთანხმებით, იმ პირობით, რომ ა/კსფსრ-ში მრეწველობის ცალკეული დარგისათვის დანიშნული თანხები შემცირებულ თუ გადიდებულ იქნეს არა უმეტეს, ვიდრე ხუთმეტი პროცენტით.

4. ზემოდ დასახელებული გეგმების შეცვლა—მთლად ა/კსფსრ მრეწველობის ცალკეულ დარგთა შორის თანხების გადანაცვლებით—მე-3 მუხლში აღნიშნულ ხუთმეტი პროცენტზე ზედმეტად, შეუძლიან მოახდინოს ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს ნებართვით— განსაკუთრებული დადგენილებისამებრ თვითეულ ცალკე შემთხვევაში.

შენიშვნა. ამა მუხლში აღნიშნული შეცვლა კაპიტალური სამუშაოების გეგმების იმ ნაწილისა, რაც სალითონო, ძირითად ქიმიურ, საფეიქრო, ძირითადი საშენი მასალისა და სადღეფიციტო ნედლეულზე მომუშავე მრეწველობათ შეეხება, შეიძლება მხოლოდ სსრკ-ის სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოსთან წინასწარი შეთანხმებით, სსრკ-ის სახალხო კომისართა საბჭოს 1928 წ. მარტის 16-ს დადგენილების მე-4 მუხლის თანახმად; აღნიშნულ შეცვლას მოახდენს ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ამ ცვლილებებს დაამტკიცებს ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭო.

5. კაპიტალური სამუშაოების გეგმების ცვლილებანი, რაც გათვალისწინებულია ამა დადგენილების მე-2 და 3 მუხლებით ა/კსფსრ სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს კომპეტენციის ფარგლებში, დამტკიცებულ უნდა იქნენ აგრეთვე ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს მიერ, უკეთეს ეს ცვლილებანი იწვევენ იმ თანხების საერთო რაოდენობის შეცვლას, რაც დანიშნულია ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი ერთ-ერთი რესპუბლიკის მრეწველობის კაპიტალურ სამუშაოთა დაფინანსებისათვის.

6. სხვა სახალხო კომისარიატების (სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს გარდა) ქვემდებარე მრეწველობისა, აგრეთვე კოოპერატიული მრეწველობის გეგმის შეცვლას მოახდენენ სათანადო სახალხო კომისარიატები და კოოპერატიული ცენტრები ამა დადგენილებაში აღნიშნულ წესებთან შეფარდებით.

7. ამა დადგენილების დარღვევისათვის დამნაშავე პასუხს აგებს ა/კსფსრ შედგენილობაში შემავალი სათანადო რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსის თანახმად.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
თავმჯდომარე **შ. ელიავა.**

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
საქმეთა მმართველი **ნ. ბახტაძე.**

1929 წ. ივლისის 4. ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 148 ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოსი.

131. „საკრედიტო გეგმების შედგენისა, განხილვისა და დამტკიცების წესის თაობაზე“ გამოცემული ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1928 წ. აპრილის 19-ს დადგენილების გაუქმების შესახებ.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1928 წ. აპრილის 29-ს დადგენილება „საკრედიტო გეგმების შედგენისა, განხილვისა და დამტკიცების წესის შესახებ“ (ა/კსფსრ კან. კრებ. 1928 წ. მე-11 №-რი, მუხ. 120) გაუქმებულ იქნეს.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
თავმჯდომარის მოადგილე ა. ბეგზადიანი.

ა/კსფსრ სახალხო კომისართა საბჭოს
საქმეთა მმართველი ნ. ბახტაძე.

1929 წ. აგისტოს 8. ტფილისი—სასახლე.